

NOTES

LES SALES DE CINEMA ALS TERRITORIS DE PARLA CATALANA

PAÍS VALENCIÀ

Primera part: Territori, població, cinemes, pantalles

CARLES JOSÉ I SOLSONA / MAIG 2019

(*) M'és ben plaent deixar constància del meu regreiciament a Javier Frías González per la seva amable i diligent lectura de la primera secció d'aquest estudi i per l'assossec i l'ajuda que em procurà el seu parer. És ben obvi, però, que correspon a l'autor del treball l'única, completa i intransferible responsabilitat pels potencials errors que s'hagin pogut inocular en el text o pels punts de vista que s'hi expressen.

[1] En el transcurs dels anys l'INE (Instituto Nacional de Estadística) havia anat recollint la superfície provincial, autonòmica i total d'Espanya en el seu *Anuario estadístico*. Ho féu per darrera vegada l'any 2008 en què els 23.255 km² del País Valencià havien de ser comparats (https://www.ine.es/prodyser/pubweb/anuario08/anu08_01entor.pdf) amb l'extensió de 505.990 km² del territori espanyol. D'aleshores ençà, cal anar a cercar les dades a una altra de les seves publicacions anuals; *España en cifras 2018* (https://www.ine.es/prodyser/espa_cifras/2018/54/index.html) és la més acostada en el temps i ens subministra unes dimensions un pèl retocades: 23.259 km² per al País Valencià i 505.981 km² per a tot Espanya.

[2] Pel 1707, el municipi de Cabdet, que a la Guerra de Successió havia estat contrari a Felipe V, fou foragitat del Regne de València i passà a dependre de la ciutat de Villena, aleshores integrada en el Regne de Múrcia. La divisió provincial de l'any 1833 comportà la seva ubicació a la província d'Albacete, on actualment continua enclavat, dins de la comunitat autònoma de Castella-la Manxa, amb el nom de Caudete. En sentit contrari es mogueren Villena i Saix que, pel 1836, respectivament des d'Albacete i des de Múrcia, s'incorporaren a la província d'Alacant, mentre que —tot seguint el ritme d'un zim-zam, que de forma intermitent anava adscriuint la comarca de Requena-Utiel a terres castellanques o valencianques— l'alternança d'ubicacions finí pel juny de 1851 quan els seus municipis, amb procedència de Conca, foren inclosos definitivament a la província de València.

[3] La conquesta del Regne de València s'inicià l'any 1232. Sis anys més tard capitulà la ciutat de València i el rei Jaume I hi entrà victoriós el dia 9 d'octubre de 1238. La campanya prosseguiria amb els avenços cap al sud i el retiment de noves places, fins que el tractat d'Almizra, signat entre les corones d'Aragó i de Castella el 26 de març de 1244, establí els límits del Regne de València. Enfront les pretensions dels nobles catalanoaragonesos que aspiraven a incorporar les terres conquerides als seus respectius dominis, el monarca ja havia optat per fer-ne un nou regne, tot dotant-lo l'any 1239 de disposicions (els Costums de València) que en regulaven els aspectes polítics i jurídics. Aquestes normes constituïren el moll de l'os dels Furs de la Ciutat i del Regne de

València que Jaume I signà a la capital el 7 d'abril de 1261. Pel que fa a la seva delimitació geogràfica, la sentència arbitral de Torrellas, signada entre Castella i Aragó el 8 d'agost de 1304, adjudicà al Regne de València un bon feix de viles del nord del riu Segura. El 19 de maig de l'any següent el tractat d'Elx concretà de forma definitiva el repartiment del Regne de Múrcia, que nou mesos abans havia estat acordat a la localitat saragossana. El Regne de València mantingué els seus Furs durant més de quatre segles. Dos mesos després de la batalla d'Almansa, amb l'ocupació del territori per l'exèrcit del primer Borbó d'Espanya, el Reial Decret de Nova Planta, de 29 de juny de 1707, derogà els Furs i abolí les Corts Valencianes, tot aplicant en el país les lleis de Castella. La denominació de Regne de València perdurà fins a la divisió provincial de 1833, que estructurà el territori en tres províncies. Aquesta darrera etapa ha estat estudiada per l'historiador requenenc Federico Martínez Roda en el seu llibre *La división provincial y el final del Reino de Valencia (1810-1833)* (Real Academia de Cultura Valenciana, València, 2011, 111 pàgines). L'obra resulta accessible a http://www.racv.es/files/DIVISION_PROVINCIAL.pdf.

[4] Mitjançant Reial Decret del dia 30 de novembre de 1833 s'establí la divisió territorial d'Espanya en 49 províncies, elaborada sota el guiatge del Secretari d'Estat de Foment, el motrileny Francisco Javier de Burgos y del Hoyo. D'aleshores ençà les alteracions experimentades han consistit en la seva majoria en moviments interprovincials de municipis o en canvis de denominació. La modificació més rellevant fou procurada pel Decret-Llei de 21 de setembre de 1927, que practicà l'escissió de l'arxipèlag canari en dues províncies. Amb l'aprovació d'aquella partició el nombre total de províncies espanyoles assolí la cinquantena actual.

[5] Durant el Trienni Liberal fou aprovat el decret de 27 de gener de 1822 que compartimentava Espanya en 52 províncies, quatre de les quals corresponien al País Valencià. Al tercet que ha perviscut fins a hores d'ara s'afegia la província de Xàtiva. L'any següent, el retorn de l'absolutisme anul·là aquest intent, per bé que una part substancial del seu contingut es recuperà, onze anys després, en la distribució territorial definitiva. El recobriment no es produí, però, en el cas de Xàtiva, que fou una de les tres províncies espanyoles que no subsistiren en el nou model.

[6] La trajectòria del País Valencià cap a la seva autonomia ha estat resseguida, analitzada i avaluada pel professor de dret constitucional Lluís Aguiló Lúcia a *La via valenciana a l'Autonomia i la Constitució* ("Corts. Anuario de derecho parlamentario", nº 31, Corts Valencianes, València, 2018, pàgines 591 a 604). La seva aportació es pot obtenir en lliure descàrrega a <https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/6763448.pdf>. També resulta d'alt interès l'article *El compromiso autonómico* ("Revista valenciana d'estudis autonòmics", nº 41-42, Generalitat Valenciana, València, 2003, pàgines 312 a 331), car el seu autor, Josep Lluís Albinyana i Olmos, fou el primer President del Consell Preautonòmic del País Valencià.

[7] En el Boletín Oficial del Estado del 18 de març de 1978 (<https://www.boe.es/boe/dias/1978/03/18/pdfs/A06505-06506.pdf>) fou publicat el *Real Decreto-ley 10/1978, de 17 de marzo, por el que se aprueba el régimen preautonómico del País Valenciano*. Havent transcorregut sis dies, a http://www.dogv.gva.es/datos/1978/05/19/pdf/1978_801129.pdf, el seu redactat també es recollí en els fulls inaugurals del BOCPV (Butlletí Oficial del Consell del País Valencià).

[8] La firma del document s'efectuà el dia 8 d'octubre de 1978 i el seu contingut, rubricat amb les sigles dels nou partits signants, rebé acollença a les pàgines del Butlletí Oficial del Consell del País Valencià, on el seu redactat pot ser objecte de consulta a http://www.dogv.gva.es/datos/1978/11/01/pdf/1978_801178.pdf.

[9] Els partits polítics PURA (Partit d'Unió Republicana Autonomista) i DRV (Dreta Regional Valenciana) elaboraren, a mitjan 1931, un avantprojecte d'*Estatut d'Autonomia de la Regió Valenciana*. Després d'una llarga aturada durant el Bienni Negre, la proposta revifà pel 1936, però l'esclat de la guerra civil impedí la celebració del referèndum que l'hagués pogut aprovar. Val a dir que havien estat presentats d'altres projectes d'Estatut, un parell dels quals, respectivament aportats per URN (Unió Republicana Nacional) i per la CNT (Confederació Nacional del Treball), utilitzaven el topònim País Valencià, mentre que l'avantprojecte plantejat per Esquerra Valenciana al·ludia el territori com a regió. En aquesta mirada retrospectiva seria molt injust bandejar el text

conegut com a *Estatut d'Elx*, que a les acaballes de la dictadura franquista elaborà un grup d'intel·lectuals i que tingué com a redactor principal l'advocat Enric Solà i Palerm. El document, enllestit pel febrer de 1976, fou recollit i modificat pel CDPV (Consell Democràtic del País Valencià), que havia estat creat l'agost de 1975 després de les detencions dels "10 d'Alaquàs". El Consell es fusionaria el 14 d'abril de 1976 amb la Junta Democràtica del País Valencià tot creant la TFPSPV (Taula de Forces Polítiques i Sindicals del País Valencià). Quant a l'aprofundiment en aquest parell d'intents estatutaris és ben útil l'article *Notes sobre el nacionalisme valencià sota el franquisme: l'Estatut d'Elx i l'Estatut del Consell*, de Lluís Aguiló Lúcia ("Estudios de Historia de Valencia", Secretariat de Publicacions de la Universitat de València, València, 1978, pàgines 591 a 598).

[10] El Plenari de Parlamentaris del País Valencià designà els cinc membres de la comissió redactora del projecte. L'equip el formaren dos diputats d'UCD (Unión de Centro Democrático), un parell de congressistes del PSPV-PSOE (Partit Socialista del País Valencià – Partido Socialista Obrero Español) i un darrer membre procedent del PCE-PCPV (Partido Comunista de España – Partido Comunista del País Valencià). Durant el mes d'abril de 1981 es reuniren en un hotel de Benicàssim i el primer dia de maig lliuraren el projecte enllestit. El document fou aprovat pel Plenari a Peníscola el 19 de juny i fou tramès, junt amb les esmenes presentades, a la sessió celebrada a la localitat castellonenca. El "Boletín de las Cortes Generales. Congreso de los Diputados" va fer conèixer el *Proyecto de Estatuto de Autonomía del País Valenciano* en el seu exemplar del dia 13 d'octubre de l'any 1981. El text íntegre d'aquesta proposta d'estatut resulta assequible a l'adreça http://www.congreso.es/public_oficiales/L1/CONG/BOCG/H/H_068-I.PDF.

[11] Arran de la derrota electoral que UCD rebé en el País Valencià en les primeres eleccions generals democràtiques, celebrades el dia 15 de juny de 1977, i tenint present la impressionant manifestació del 9 d'octubre d'aquell mateix any, Fernando Abril Martorell (aleshores vicepresident tercer del Govern espanyol), flanquejat per Emilio Attard Alonso i per Manuel Broseta Pont, elaborà una estratègia orientada a desfer-se de la branca liberal del seu partit, a reduir el pes de les esquerres en els vinents comicis i a combatre l'avanç del nacionalisme valencià. Aquests polítics de la dreta abrivaren el blaverisme (qualificació deutora de la franja blava de la senyera coronada de la ciutat de València, que reclamaven els adeptes d'aquest moviment) que — tot enarborant un primari anticatalanisme, el secessionisme lingüístic, el populisme desfermat i la demagògia tòxica— abocà el territori a la sèrie d'esdeveniments que es coneixen com a "la batalla de València". Una denominació desencertada car es tractà d'una agressió sistemàtica i furient atida des del poder, assistit per mitjans de comunicació (en particular pel diari *Las Provincias*, que dirigia María Consuelo Reyna Doménech), per partits com la URV (Unió Regional Valenciana), per organitzacions ultradretanes com el GAV (Grup d'Acció Valencianista), que exerciren la violència amb absoluta i reiterada impunitat, i per diverses entitats associatives amb notables residus franquistes. Un interessant acostament a aquesta època es pot efectuar gràcies al documental *Del roig al blau, la transició valenciana*, produït l'any 2004 per la Universitat de València i que dirigí Llorenç Soler de los Mártires. El títol de l'audiovisual, que es pot visionar a <https://www.youtube.com/watch?v=7yDcrlYO8nE>, ret explícit homenatge a l'assaig *Roig i blau: la transició democràtica valenciana*, d'Alfons Cucó Giner (Col·lecció "Arguments", nº 14, Tàndem Edicions, Alzira, 2002, 369 pàgines). També es pot fer cap al llibre *Noves glòries a Espanya. anticatalanisme i identitat valenciana*, de Vicent Flor i Moreno (Col·lecció "Recerca i pensament", nº 61, Editorial Afers, Catarroja, 2011, 382 pàgines), obra fonamentada en la seva tesi doctoral *L'anticatalanisme al País Valencià: Identitat i reproducció social del discurs del "blaverisme"*, presentada pel juny de 2009 a la Universitat de València. Aquest document pot ser obtingut a <http://roderic.uv.es/bitstream/handle/10550/23341/flor.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

[12] El *Proyecto de Estatuto de Autonomía del País Valenciano* rebé 123 esmenes en el Congrés. En aquella darrera etapa del procés d'aprovació del text, UCD (esperonat per Fernando Abril Martorell, un dels líders del partit) trencà el consens assolit a Benicàssim, en intentar-hi —tal com al capdavant aconseguí— la introducció de diferents canvis, sobretot en matèria de qüestions identitàries (llengua; senyera amb franja blava; denominació del territori com a Regne de València, ...). La lectura en el "Diario de Sesiones del Congreso de los Diputados" de les intervencions efectuades en el transcurs de la reunió (http://www.congreso.es/public_oficiales/L1/CONG/DS/CO/CO_057.PDF) de la Comissió Constitucional del 29 de novembre de 1981 palesa l'esclat d'aquesta temptativa, que prosseguiria amb la publicació el dia 2 de febrer

de 1982 del dictamen de la comissió (http://www.congreso.es/public_oficiales/L1/CONG/BOCG/H/H_068-II.PDF) amb el nou títol de “Proyecto de Estatuto de Autonomía del Reino de Valencia”, on aquest topònim substituïa País Valencià. Durant la sessió plenària de 9 de març de 1982 (http://www.congreso.es/public_oficiales/L1/CONG/DS/PL/PL_219.PDF) la votació del Títol I, on hi havia el canvi de denominació en el primer article, comportà el seu rebuig per 161 vots en contra, 151 vots favorables i 9 abstencions. Aleshores s’arribà a una solució de compromís mitjançant una tercera via que, tot bandejant País Valencià i Regne de València, optà per Comunitat Valenciana. Amb aquest nom ja es debaté el projecte d’Estatut (http://www.congreso.es/public_oficiales/L1/CONG/DS/CO/CO_075.PDF) a la reunió mantinguda per la Comissió Constitucional el dia 22 d’abril. A la sessió plenària celebrada en el Congrés dels Diputats el 28 d’abril de 1982 (http://www.congreso.es/public_oficiales/L1/CONG/DS/PL/PL_235.PDF) fou aprovat per 250 vots favorables, 14 vots negatius i 15 abstencions. Malgrat les 21 esmenes que s’hi presentaren el text romangué intacte en el seu pas pel Senat (<http://www.senado.es/legis1/publicaciones/pdf/senado/ds/PS0161.PDF>), on fou aprovat el dia 15 de juny de 1982. L’historial d’aquest canvi de denominació el resseguí perfectament José Miguel Santacreu Soler en el seu article *De País Valencià a Comunitat Valenciana: Una decisió de les Corts Espanyoles de 1982* (a *Nosaltres - 30 anys de l'Estatut d'Autonomia*, llibre editat el 2012 per la Universitat d’Alacant i la Generalitat Valenciana). A https://www.levante-emv.com/media/documentos/2014-04-24_DOC_2013-04-24_19_45_36_exposicio-estatut.pdf pot ser obtinguda aquesta publicació, dins de la qual el text del catedràtic d’Història Contemporània es troba a les pàgines 18 a 25.

[13] Una poc extensa, però ben completa, explicació de la denominació País Valencià i de les raons que l’avalen es troba en el recull que Joan Fuster i Ortells féu de quatre articles seus publicats pel setembre de 1981 en el *Diario de Levante*, tot enquibint-los dins del llibre *País Valencià, per què?* (“Quaderns 314”, Editorial Tres i Quatre, València, 1982, 48 pàgines). El text és a l’abast a <http://paisvalenciaseglexxi.com/pdf/fusterpverque.pdf>. En relació a aquesta qüestió paga la pena, entre un ampli ventall d’opcions bibliogràfiques, la lectura dels llibres: *País i Estat: la qüestió valenciana*, d’Alfons Cucó i Giner (Col·lecció “Unitat”, Editorial Tres i Quatre, València, 1998, 336 pàgines); *Història del País Valencià*, d’Antoni Josep Furió i Diego (Institució Alfons el Magnànim, València, 1995, 658 pàgines); *València, 750 anys de nació catalana*, de Josep Guàrdia Marín (Col·lecció “Unitat”, Editorial Tres i Quatre, València, 1988, 272 pàgines); *L’estructura econòmica del País Valencià*, d’Ernest Lluch Martín *et alii* (dos volums, Editorial L’Estel, València, 1970, 323 i 335 pàgines respectivament); *Sobre la nació dels valencians*, de Joan Francesc Mira i Casterà (Col·lecció “Unitat”, Editorial Tres i Quatre, València, 1997, 256 pàgines); *De impura natione. El valencianisme, un joc de poder*, de Josep Damià Mollà Beneyto i Eduard Mira i González (Editorial Tres i Quatre, València, 1987, 240 pàgines); *Aproximació a la història del País Valencià*, de Joan Reglà i Campistol (Editorial L’Estel, València, 1968, 146 pàgines); i *La llengua dels valencians*, de Manuel Sanchis Guarner (“Quaderns d’orientació valencianista”, Editorial L’Estel, 1933, 80 pàgines; l’obra fou posteriorment revisada, ampliada i reeditada). Tot enllaçant amb el text de Joan Fuster que obre aquesta nota, la conclourem amb tres obres fonamentals de l’assagista suecà: *Nosaltres, els valencians*, Edicions 62, Barcelona, 1962, 238 pàgines); *El País Valencià* (Editorial Destino, Barcelona, 1962, 127 pàgines) i l’opuscle *Qüestió de noms* (Col·lecció “Entre tots ho farem tot”, Edicions d’Aportació Catalana, Barcelona, 1962, 7 pàgines). Aquesta darrera obra és accessible a http://www.antiblavers.org/galeria/albums/userpics/10223/Q%C3%BCesti%C3%B3_de_noms.pdf.

[14] En una entrevista atorgada a Miquel Alberola Benavent per al setmanari *El Temps* (recollida el 14 d’octubre de 1991 en el nº 382 de la publicació, pàgines 30 a 33), Emilio Attard Alonso, que s’adjudicava la paternitat de la denominació del topònim finalment aprovat, afirmà sense embuts que “No entre a dir si procedia posar regne o país o la imbecil·litat de Comunitat Valenciana, que me la vaig inventar jo” i afegí que “podrem ser país o regne, però geopolíticament no som una comunitat”.

[15] La llei aparegué, només en castellà, en el BOE (Boletín Oficial del Estado) del 10 de juliol de 1982 (<https://www.boe.es/boe/dias/1982/07/10/pdfs/A18813-18820.pdf>). Cinc dies més tard, el DOGV (Diari Oficial de la Generalitat Valenciana) la publicà (http://www.dogv.gva.es/datos/1982/07/15/pdf/1982_801892.pdf) en les dues llengües oficials en el territori.

[16] El dia següent de la seva aprovació fou publicat en les dues llengües oficials tant en el DOGV com en el BOE. En el primer butlletí el text es localitza a http://www.dogv.gva.es/datos/2006/04/11/pdf/2006_4177.pdf. Hom observa que —a diferència de la Llei orgànica de 1982 que, en la seva versió en la llengua pròpia del territori, s'escrigué en acordança amb les secessionistes normes del Puig— en aquest cas el text s'ajustà a les regles ortogràfiques de l'AVL (Acadèmia Valenciana de la Llengua). En coincidència temporal amb el començament de l'elaboració d'aquest estudi ha estat publicat en el DOCV (Diari Oficial de la Comunitat Valenciana), denominació que substituï el precedent l'octubre de 2006, la *Llei Orgànica 3/2019, de 12 de març, de reforma de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana en matèria de participació de la Generalitat Valenciana en les decisions sobre inversió de l'Estat en la Comunitat Valenciana*.

(http://www.dogv.gva.es/datos/2019/03/13/pdf/2019_2591.pdf). El text refós de l'Estatut, amb la inclusió de les reformes, és abastable a http://www.dogv.gva.es/auto/dogv/docvpub/rlgv/1982/LO_1982_5_va_LO_2019_3.pdf.

[17] En exercici de l'article 49.1.8.a de l'Estatut de 2006, que atorga a la Generalitat Valenciana (tal com ja ho feia el seu antecessor de 1982) competència exclusiva en matèria de règim local, i, atesa l'obligació de fer una llei sobre la matèria, el seu text fou publicat (http://www.dogv.gva.es/datos/2010/06/24/pdf/2010_7245.pdf) en el DOCV del 24 de juny de 2010. Si es para atenció al fet que la disposició està desenvolupada o complementada per diversos decrets i modificada per varies lleis, a l'hora de consultar el seu articulat serà recomanable fer cap al text consolidat que ofereixen les pàgines del DOCV (http://www.dogv.gva.es/va/disposicio-consolidada?signatura=007170/2010&url_lista=).

[18] A l'adreça http://www.ine.es/daco/daco42/codmun/cod_num_muni_provincia_ccaa.htm l'INE recull les dades de nombre de municipis a Espanya, amb data del primer dia de gener de 2019, repartides per comunitats autònomes i per províncies.

[19] Les àrees metropolitanes estan regulades pel Títol V (articles 74 a 87) de la Llei 8/2010, mentre que el Títol VI (articles 88 a 90) té cura de les mancomunitats de municipis. Les raons d'aquestes últimes agrupacions no estan connectades a la geografia o a la demografia, sinó que es fonamenten en l'objectiu de generar economies de escala mercès a l'execució en comú d'obres i de serveis de la seva competència. En data no gaire llunyana i en el País Valencià han estat regulades per la *Llei 21/2018, de 16 d'octubre, de la Generalitat, de mancomunitats de la Comunitat Valenciana*, que és accessible a

http://www.dogv.gva.es/datos/2018/10/19/pdf/2018_9606.pdf. La detallada relació de les diferents mancomunitats de municipis existents, la seva denominació, la data d'inscripció en el Registre d'Entitats Locals, les obres i serveis que executen conjuntament i els municipis que pertanyen a cadascuna d'elles poden ser obtingudes en lliure accés a <http://ssweb.seap.minhap.es/REL/frontend/inicio/mancomunidades/10/all>. Quant a aquestes entitats locals tenen interès els paràgrafs que hi dedica l'Institut Geogràfic Nacional a la seva publicació *España en mapas. Una síntesis geográfica* (Centro Nacional de Información Geográfica, Madrid, 2018, pàgines 526 a 528). El volum resulta accessible a http://www.ign.es/web/resources/acercaDe/libDigPub/Espana_en_mapas.zip.

[20] Des de la Segona República ençà s'han fet conèixer diferents propostes de distribució comarcal del País Valencià. En consignem les següents: Felip Mateu i Llopis, *El País Valencià* (L'Estel, Quaderns d'Orientació Valencianista, València, 1933, pàgines 92 a 112); Emili Beüt Belenguier, *Les comarques valencianes* (conferència pronunciada en el Centre d'Actuació Valencianista, València, 1934 i conferència a l'associació Lo Rat Penat, 15 de juny de 1969, Edicions Lo Rat Penat, València, 1970, 28 pàgines) i *Geografia elemental del Regne de València* (Editorial Autor-Editor, nº 12, València, 1980, 3ª edició, 112 pàgines); Lluís Querol Rosso, *Geografia valenciana* (Societat Castellonenca de Cultura, Castelló de la Plana, 1946, 177 pàgines); Vicenç Maria Rosselló Verger, *Les comarques valencianes, un enfocament geogràfic* (a *Taula redona sobre la comarcalització del País Valencià*, Diputació Provincial de València, València, 1980, pàgines 39 a 47); Manuel Sanchis Guarner, *Contribució al nomenclàtor geogràfic del País Valencià* (IEC [Institut d'Estudis Catalans], Barcelona, 1966, 24 pàgines), publicació que resulta lliurement accessible a l'adreça

https://books.google.es/books?id=dva033lupNQC&printsec=frontcover&hl=ca&source=gbp_ge_summary_r&ca

[d=0#v=onepage&q&f=false](#); Antonio López Gómez, *Les condicions físiques* (a les pàgines 37 a 65 del primer volum de l'obra col·lectiva *L'estructura econòmica del País Valencià*, d'Ernest Lluch Martín *et alii* (veure'n fitxa a la nota [13]); Joan Soler Ribera, *La divisió comarcal del País Valencià*, a les pàgines 7 a 31 del segon volum de *L'estructura econòmica del País Valencià*, d'Ernest Lluch Martín *et alii* (veure'n fitxa a la nota [13]); Pedro Pérez Puchal, *La comarcalització del territori valencià* (a *Taula redona sobre la comarcalització del País Valencià*, Diputació Provincial de València, València, 1980, pàgines 49 a 72); Bernardí Cabrer Borràs i Maria José Ribera Ortún, *Los desequilibrios espaciales: Una comarcalización del País Valenciano* (Instituto de Estudios de Administración Local, València, 1979, 160 pàgines); i PREVASA (Promociones Económicas Valencianas, S.A.), *Propuesta de comarcalización de la Comunidad Valenciana* (dirigit per José Honrubia López, Caixa d'Estalvis de València, València, 1982).

[21] De l'abundós pomell d'escrits sobre les peripècies referents a les variades temptatives de comarcalització del País Valencià que diferents estudiosos han anat proposant, en aquesta nota se'n recull una petita mostra que consta de l'article d'Ignacio Ballester Ros, *La división territorial en comarcas del País Valenciano* ("Revista de Estudios de la Vida Local", nº 209, INAP [Instituto Nacional de Administración Pública], Madrid, 1981, pàgines 145 a 160), que es pot trobar a

<https://revistasonline.inap.es/index.php?journal=REALA&page=article&op=view&path%5B%5D=8211&path%5B%5D=8260>; de la parella d'aportacions de Joan Carles Membrado Tena: *Antecedents històrics i polítiques actuals sobre l'organització territorial de València* (a *El desarrollo territorial valenciano. Reflexiones en tomo a sus claves* (Col·lecció "Universitat i territori", nº 3, Universitat de València, València, 2014, pàgines 35 a 80), que resulta assequible en fitxer a

https://www.researchgate.net/publication/314243477_Antecedents_històrics_i_polítiques_actuais_sobre_l'organització_territorial_de_València, i *L'ordenació territorial del País Valencià: evolució i perspectives actuals. El cas del Baix Vinalopó* ("La Rella", nº 11, Institut d'Estudis Comarcals del Baix Vinalopó, Elx, 1997, pàgines 65 a 93), a <https://www.raco.cat/index.php/Rella/article/download/72061/123992>; i els dos treballs publicats per Juan Piqueras Haba, un d'ells fet en col·laboració amb Joan Carles Membrado Tena, *La política territorial de la Generalitat Valenciana: la comarcalització pendent* ("Cuadernos de geografía", nº 58, València, 1995, pàgines 337 a 364), que es localitza a

<http://roderic.uv.es/bitstream/handle/10550/28515/063015.pdf?sequence=1&isAllowed=y>, i l'altre, escrit conjuntament amb Carme Sanchis Deusa, *L'organització històrica del territori valencià* (Col·lecció "Territori", nº 2, Conselleria d'Obres Públiques, Urbanisme i Transports, Generalitat Valenciana, València, 1992, 149 pàgines).

[22] Aquesta disposició legal, que es troba a http://www.dogv.gva.es/datos/1985/11/21/pdf/1985_805316.pdf, consta d'un solitari i succint article, on s'estableix que "Amb caràcter previ a la creació de demarcacions funcionals amb incidència al territori de la Comunitat Valenciana hom sol·licitarà preceptivament informe de la Conselleria d'Administració Pública".

[23] *Proposta de demarcacions territorials homologades*, de la Direcció General d'Administració Local (Conselleria d'Administració Pública, Generalitat Valenciana, València, juliol de 1988, 36 pàgines).

[24] Ho resumeix Joan Carles Membrado Tena a *Antecedents històrics i polítiques actuals sobre l'organització territorial de València* (pàgina 67; veure'n fitxa a la nota [21]), on el professor titular del Departament de Geografia de la Universitat de València explica que "Durant el període d'Azagra (1987-1989), la Direcció General d'Administració Local va publicar una comarcalització de referència que recollia el model d'ordenació territorial que desitjava la Generalitat: l'anomenada Proposta de Demarcacions Territorials Homologades (DTH) de 1988. Aquesta proposta establia diferents nivells de divisió territorial, on les unitats inferiors s'havien d'ajustar als límits de les superiors: el primer nivell (DTH de primer rang) dividia València en les mateixes comarques que Joan Soler, amb alguns retocs, el més important dels quals era la redefinició del Vinalopó Mitjà com una comarca que abastava tota la conca mitjana del Vinalopó, des d'Elda fins a Asp, sense separar els pobles valencianoparlants dels castellanoparlants. El segon nivell (DTH de 2n rang) reproduïa la proposta de les 16 governacions de Rosselló, Cabrer i Bernabé, amb l'única modificació que la Vall d'Albaida passava de la demarcació de Gandia a la de Xàtiva. El tercer nivell coincidia amb les tres províncies actuals".

[25] Es tracta de l'Annex IV a l'Ordre de 23 de maig de 1989, de la Conselleria d'Economia i Hisenda, per la qual es dicten normes per a l'elaboració dels Pressupostos de la Generalitat Valenciana per a 1990, publicada en el DOGV del dia 6 de juny i que es localitza a http://www.dogv.gva.es/datos/1989/06/06/pdf/1989_814062.pdf.

[26] El Mapa de comarques de la Comunitat Valenciana, elaborat a escala 1:350.000 per l'ICV, es pot descarregar a http://descargas.icv.gva.es/sites/default/descargas/Cartografia_tematica/Coleccion_autonomica/Mautonomico_Comarcas_2018.pdf.

[27] La proposició és a https://www.cortsvalencianes.es/sites/default/files/migrated/initiatives/doc/ppl_comarcal_0.pdf. Posteriorment, el butlletí del 19 de maig hi féu una correcció, puix que el nom del municipi de Montaverner hi havia estat escrit malament en les dues llengües, i el butlletí del 2 de juny féu conèixer el criteri favorable a la presa en consideració de la proposició (https://www.cortsvalencianes.es/ca-va/consulta_boc#boc/iniciativa/clau/188983521603592).

[28] Mitjançant el Decret 2/2019, de 4 de març, del president de la Generalitat, de dissolució de les Corts i de convocatòria d'eleccions a aquestes (http://www.dogv.gva.es/datos/2019/03/05/pdf/2019_2235.pdf).

[29] Així es fa constar en el seguiment d'aquesta proposició de llei que el web de les Corts Valencianes especifica a l'adreça https://www.cortsvalencianes.es/consulta_legista#activitat/parlamentaria/detall/id/188961416577650.

[30] A <https://www.boe.es/boe/dias/1996/01/12/pdfs/A00813-00815.pdf> es pot accedir a aquesta llei publicada en el BOE nº 11, de 12 de gener de 1996.

[31] Amb el nou sistema de gestió padronal que fou activat per la Llei 4/1996 s'inaugurà aquell any, amb xifres referides al seu primer dia de maig, la sèrie de dades que, després de l'aturada de 1997, continuà amb les revisions anuals del padró, amb data d'inici de l'exercici, des de 1998 fins a 2018, darrera revisió publicada a l'hora de redactar aquest estudi.

[32] A <https://www.ine.es/dynt3/inebase/index.htm?padre=523> l'INE ofereix les dades demogràfiques de tot Espanya i el seu repartiment per comunitats autònomes, mentre que a <https://www.ine.es/dynt3/inebase/index.htm?padre=522> ens introduïm a la distribució provincial. Si les dades que hom desitja han de ser obtingudes amb detall municipal, aleshores l'adreça indicada és <https://www.ine.es/dynt3/inebase/index.htm?padre=525>, on poden ser efectuades les sol·licituds per a cada província que es requereixi. En tot allò que pertoca al territori estudiat en aquests fulls, les dades de població són també a l'abast a <http://www.pegv.gva.es/va/bdt>, en el Portal d'Estadística de la Generalitat Valenciana

[33] El conjunt d'activitats que s'adreça a l'aconsegüiment i a la difusió de resultats estadístics es recull a l'IOE (Inventario de Operaciones Estadísticas). Pel que fa als interessos específics d'aquest treball l'operació estadística que convé és l'operació 3245 "Cifras Oficiales de Población de los Municipios Españoles: Revisión del Padrón Municipal". Des de l'òptica del Pla Estadístic Nacional (*Real Decreto 410/2016, de 31 de octubre, por el que se aprueba el Plan Estadístico Nacional 2017-2020*; BOE nº 279, de 18 de novembre de 2016) es tracta de l'operació 7863, de la qual es pot trobar la detallada explicació en el darrer Programa Anual aparegut a hores d'ara, corresponent a l'any 2019 (*Real Decreto 1518/2018, de 28 de diciembre, por el que se aprueba el Programa anual 2019 del Plan Estadístico Nacional 2017-2020*; BOE nº 314, de 29 de desembre de 2018).

[34] Per tal d'aprofundir en el coneixement de l'evolució de la població durant les quatre dècades que precediren l'etapa estudiada en aquests fulls, és força útil l'article *La població al País Valencià: estructura i evolució* (dins del llibre *La societat valenciana: estructura social i institucional*, coordinat per Rafael Luís

Ninyoles i Monllor, Edicions Bromera, Alzira, 2000, pàgines 11 a 34). Aquest text del professor de la Facultat de Ciències Socials (Universitat de València) és a <https://www.researchgate.net/publication/305946441> *La població al País Valencià estructura i evolució*. El mateix autor, en col·laboració amb Juan Ramón Martínez Morales, analitzà la trajectòria de la població del territori en el segle passat a *Els reptes demogràfics de la societat valenciana* (Revista "Arxius de ciències socials", nº 7, Universitat de València, València, novembre de 2002, pàgines 199 a 222). L'article d'aquest parell de sociòlegs pot ser descarregat a <https://www.researchgate.net/publication/305945682> *Els reptes demogràfics de la societat valenciana*.

[35] A <http://www.icv.gva.es/auto/aplicaciones/Atlas/Demografia/?locale=vl>.

[36] Romaguera i Ramió, Joaquim: *El cinema català vist també des d'una altra perspectiva: la local* ["Revista de Catalunya", nº 64, Fundació Revista de Catalunya, Barcelona, juny de 1992, pàgines 106 a 115].

[37] Quant a l'anàlisi d'aquest tipus d'acostament a la historiografia cinematogràfica, cal deixar constància de l'article de Txomin Ansola González, *En busca del dato perdido. Fuentes y metodología de la historia del cine en el ámbito local* ["Área Abierta. Revista de comunicación audiovisual y publicitaria", nº 12, UCM (Universidad Complutense de Madrid), Madrid, novembre de 2005, pàgines 1 a 9]. Aquesta aportació de l'investigador baracaldès pot ser consultada i descarregada a l'adreça <http://revistas.ucm.es/index.php/ARAB/article/view/ARAB0505330001A/4177>.

[38] L'agost de 1987, cinc anys abans de l'article a la "Revista de Catalunya", Joaquim Romaguera ja havia presentat, en el curs de les "II Jornades de historia do cine en Galicia", la ponència *Estado actual de la historiografía cinematográfica en Catalunya*. Aquest text, on sota la invocació de Guido Aristarco preconitzava un mètode de treball que abastés tots els aspectes inherents a la indústria del cinema fou revisat i recollit dos anys més tard en el volum *Metodologías de la historia del cine* ["Cinematógrafo", nº 1, I Encuentro de la AHCEE (Asociación de Historiadores Cinematográficos del Estado Español), AHCEE, Gijón, 1989, pàgines 89 a 97]. L'autor insistiria sobre l'interès de les diferents aportacions relatives a l'àmbit local a l'article *Del I Encuentro de l'AHCEE al V Congreso de l'AEHC: l'evolució dels estudis cinematogràfics "autonòmics" i/o "nacionals" i el major interès pel "local" (bibliografía)* ["Treballs de Comunicació", nº 6, Societat Catalana de Comunicació (Institut d'Estudis Catalans), Barcelona, octubre de 1995, pàgines 71 a 88].

[39] A *El patrimoni cinematogràfic de Catalunya. Estat de la qüestió*, de Joaquim Romaguera i Ramió, dins de l'obra col·lectiva *El patrimoni cinematogràfic de Catalunya* [Col·lecció "Orphea", nº 4, Fundació Institut del Cinema Català, Barcelona, 1995, pàgina 34].

[40] Dirección General de Cultura Popular y Espectáculos: *Estudio del mercado cinematográfico español (1964-1967). Control de taquilla*, Subdirección General de Espectáculos, Ministerio de Información y Turismo, Madrid, 1968, 534 pàgines. Les dades sobre cinemes censats i actius de l'any 1967 es localitzen a les pàgines 33 i 43, mentre que les corresponents informacions sobre les tres províncies del País Valencià apareixen a les pàgines 72, 81 i 117.

[41] L'escorcoll de bibliografia referent a treballs que analitzen diferents aspectes de l'exhibició cinematogràfica del País Valencià en el conjunt del territori o a qualsevol escala supramunicipal ha procurat els següents documents:

Antón Dayas, Inés

Cultura material y formas de vida cotidiana de la sociedad burguesa alicantina en la España de la Restauración (1874-1930)

Tesi doctoral, Facultad de Letras, Universidad de Murcia, Múrcia, 2016, 538 pàgines.

Les pàgines 200 a 211 es dediquen a l'aparició del cinema a la província d'Alacant. A la secció dedicada al teatre s'hi troba informació sobre aquells locals que en algun període de la seva activitat efectuaren sessions d'exhibició de films.

<https://digitum.um.es/xmlui/bitstream/10201/67079/1/COMPLETA.pdf>

Blasco Laguna, Ricard

Introducció a la història del cine valencià

Publicacions de l'Arxiu Municipal, Ajuntament de València, València, 1981, 70 pàgines.

Diversos autors

Historia del cine valenciano

Sèrie dirigida per Nacho (Juan Ignacio) Lahoz Rodrigo i José Aibar Guerra

A efectes del present treball interessa particularment l'aportació que Carmen Cano García efectua amb el seu article *Salas cinematográficas* (pàgines 209 a 213).

Recull dels 19 fascicles publicats pel diari "Levante" (amb Generalitat Valenciana, Ajuntament de València i Banco de Valencia), Editorial Prensa Valenciana, València, 1991, 380 pàgines.

García Carrión, Marta

La llegada del cine al país valenciano

<http://diccionarioaudiovisualvalenciano.com/wp-content/uploads/2018/08/1.la-llegada-del-cine-al-pais-valenciano.pdf>

Huerta Ramón, Ricard

Teatros y salas de cine

A *Atlas de los recursos territoriales valencianos*, obra coordinada per Jorge Hermosilla Pla i Emilio Iranzo García, Universitat de València, València, 2005, pàgines 180 i 181.

Iglesias Tortosa, Severiano

Cines olvidados – Valencia, periferia y pedanías

A banda de sales de la ciutat de València, també hi ha informació de cinemes d'Alaquàs, Albal, Alboraya, Aldaia, Benetússer, Bonrepòs i Mirambell, Burjassot, Catarroja, Godella, Mislata, Paterna i Xirivella.

Editorial Sargantana, València, 2016, 439 pàgines.

Illescas, Sergio

La sesión continúa

"Información. Noticias de Orihuela y comarca", suplement dominical, Oriola, 27 de gener de 2008, 4 pàgines.

[http://www.ceice.gva.es/auto/xlvp/Noticias-de-Orihuela-y-Comarca/2008/01%20Enero/27-01-2008%20\(3\).pdf](http://www.ceice.gva.es/auto/xlvp/Noticias-de-Orihuela-y-Comarca/2008/01%20Enero/27-01-2008%20(3).pdf)

Institut Valencià de Cultura i Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport de la Generalitat Valenciana

Diccionario del audiovisual valenciano

Coordinat per Jorge Nieto Ferrando i per Agustín Rubio Alcover

Ediciones de la Filmoteca, València, 2017, 507 pàgines.

<http://diccionarioaudiovisualvalenciano.com/wp-content/uploads/2018/10/Diccionario-Audiovisual-Valenciano.pdf>

Izquierdo Castillo, Jessica

Las salas de cine

"Diccionario del audiovisual valenciano", Institut Valencià de Cultura i Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport de la Generalitat Valenciana, Ediciones de la Filmoteca, València, 2017, 5 pàgines.

<http://diccionarioaudiovisualvalenciano.com/wp-content/uploads/2018/08/14.las-salas-de-cine.pdf>

Jaén i Urban, Gaspar (director)

Guía de arquitectura de la provincia de Alicante

Amb la col·laboració d'Andrés Martínez Medina, Justo Oliva Meyer, José Luis Oliver Ramírez, Armando Semper Pascual i Joan Calduch Cervera.

Hi ha fitxes de: *Cine Ideal* (Alacant; pàgina 51), *Teatro Cortés* (Almoradí; pàgina 90), *Teatro Castelar* (Elda; pàgina 182), *Cine Alcázar* i *Cine Capitolio* (Elx; pàgina 167), *Edificio Cine Avenida* (Oriola; pàgina 233) i *Teatro Nuevo Cinema* (Torrevella; pàgina 274).

Instituto Alicantino de Cultura Juan Gil-Albert i Colegio Territorial de Arquitectos de Alicante, Alacant, 1999, 311 pàgines.

<https://rua.ua.es/dspace/bitstream/10045/43191/1/guia-de-arquitectura-de-la-provincia-de-alicante.pdf>

Narváez Torregrosa, Daniel Carlos i Cerón Gómez, Juan Francisco

Inicios del cinematógrafo en Valencia y Murcia

Dins del número monogràfic *Los orígenes del cine en España*, coordinat per Amparo Martínez Herranz per a la revista "Artigrama", nº 16, Departamento de Historia del Arte de la Universidad de Zaragoza, Saragossa, 2001, pàgines 133 a 153.

<http://www.unizar.es/artigrama/pdf/16/2monografico/monografico.pdf>

Oltra Mas, Alfred M.

Cien años de cine en Valencia

Pròleg de María José Alcón. Col·lecció "Mitemas", FMC (Fundació Municipal de Cine)/Mostra de València/Ajuntament de València, València, 2000, 110 pàgines.

Pérez Aguilar, Blanca

Catalogación de teatros y auditorios con caja escénica de la Comunidad Valenciana

Projecte final de màster, Escuela Técnica Superior Ingeniería de Edificación, Universitat Politècnica de València, València, setembre de 2014, 153 pàgines.

https://riunet.upv.es/bitstream/handle/10251/49310/TFM_Blanca_Perez_Aguilar.pdf?sequence=1

Picó Esteve, Paco (Francesc)

Filmoteca de la Generalitat Valenciana

"Diccionario del audiovisual valenciano", Institut Valencià de Cultura i Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport de la Generalitat Valenciana, Ediciones de la Filmoteca, València, 2017, 5 pàgines.

<http://diccionarioaudiovisualvalenciano.com/wp-content/uploads/2018/07/filmoteca-de-la-generalitat-valenciana.pdf>

Recuerdos de Castellón

Programas de mà de diferents cinemes

<https://recuerdosdecastellon.wordpress.com/>

Sáez Calvo, José

El cine en la Vega Baja

"Cuadernos Historia de Catral", nº 43, Editorial Agua Clara, Catral, gener-febrer de 2018, 8 pàgines.

https://issuu.com/castrumaltum/docs/chc_n_43_el_cine_en_la_vega_baja

Universitat Politècnica de València

Projectes de cines

<https://riunet.upv.es/browse?value=Cines&type=subject>

Zurián Hernández, Francisco i Fortuny Adelantado, José María

Valencia

A Cine español : una historia por autonomías, volum II, Centro de Investigaciones Film-Historia, Libros Film-Historia, nº 4, Promociones y Publicaciones Universitarias, S.A. Barcelona, 1998, pàgines 237 a 269.

[42] Dins de <http://avecine.com/index.php?s=g1.php&g=gal&gal=1&codsec=1&subsec=3&tit=Cines%20cer> AVECINE (Asociación Valenciana de Empresarios de Cine) ha publicat la relació de cinemes associats tancats des de l'any 2000 i a

http://avecine.com/sec_din/archivos/docs/1552316457Listado%20FINAL%20CINES%20DESAPARECIDOS%201%20Y%202.pdf ofereix, per ordre alfabètic de municipis, la llista de sales de projecció dels País Valencià que han cessat la seva activitat. La recopilació ha estat efectuada per Paloma Fernández.

[43] Dins del *Plan Nacional de Conservación del Patrimonio Cultural del Siglo XX* figura l'actuació *Inventario de salas cinematográficas en España*. Havent-la dut a terme, Jesús Ángel Sánchez García i Irene Calvo Mosquera han recopilat 1.306 sales espanyoles de cinema —actives, closes o transformades per a un altre ús— que han conservat el seu valor arquitectònic, sociocultural, tècnic o històric. Un total de 261 cinemes d'aquest recompte, distribuïts entre 126 municipis, pertoca al País Valencià.

[44] Sánchez García, Jesús Ángel i Calvo Mosquera, Irene: *Inventario y selección de salas cinematográficas para elaboración del Plan Nacional de Patrimonio del Siglo XX*, IPCE (Instituto del Patrimonio Cultural de España), Madrid, revisió a juliol de 2018, 102 pàgines. Aquest informe resulta públicament accessible a <http://www.mecd.gob.es/planes-nacionales/dam/jcr:00a8d500-0358-4d7a-b6fb-b41cbbe07b4d/informe-final-inventario-cines-version-2018.pdf>.

[45] Sánchez García, Jesús Ángel i Calvo Mosquera, Irene: *Listado de salas cinematográficas*, IPCE (Instituto del Patrimonio Cultural de España), Madrid, juliol de 2018, 307 pàgines. El fitxer amb la relació de cinemes es pot aconseguir lliurement a <http://www.mecd.gob.es/planes-nacionales/dam/jcr:96cd8a06-2fb3-4c2c-8281-f1f5677ad13d/listado-cines-inventario-julio-2018.pdf>.

[46] Instituto Nacional de Cinematografía: *Listado de cines por provincias*, Instituto Nacional de Cinematografía, Madrid, 1965, 195 pàgines.

[47] Arte y Cinematografía: *Guía de la industria y el comercio cinematográfico en España e industrias relacionadas con el mismo*, Barcelona, 1925, 1927, 1929 i 1933-1934, 272, 291, 322 i 376 pàgines respectivament. Mitjançant Internet les quatre guies de cinema poden ser objecte de consulta en el repositori de la biblioteca de la Filmoteca de Catalunya, a http://repositori.filmoteca.cat/discover?query=guia+industria+comercio+espana+relacionadas&filtertype=*&filter=&submit_search-filter-controls_add=Add&rpp=10&sort_by=score&order=DESC.

[48] En aquest sentit és ben interessant l'article elaborat per Ángel Castillo Talavera i per Virtudes Azorín López, *Las revistas técnicas como base documental para la recuperación de un patrimonio olvidado – el caso de las salas de cine españolas* ["Informes de la construcción", volum 61, nº 515, CSIC (Consejo Superior de Investigaciones Científicas), Madrid, juliol-setembre de 2009, pàgines 35 a 48]. El text del seu treball conjunt es troba a disposició del públic a [http://digital.csic.es/bitstream/10261/80282/1/Informes%20de%20la%20Construccion%2061\(515\)%2035-48%20\(2009\).pdf](http://digital.csic.es/bitstream/10261/80282/1/Informes%20de%20la%20Construccion%2061(515)%2035-48%20(2009).pdf).

[49] D'acord amb la finalitat prevista a l'article 2.5 del *Real Decreto 7/1997, de 10 de enero, de estructura orgánica y funciones del Instituto de la Cinematografía y de las Artes Audiovisuales*, l'ICAA ha d'aconseguir "la salvaguarda y difusión del patrimonio cinematográfico español". Unes línies més endavant, l'article 3.3 li adjudica la funció de "recuperación, restauración, conservación, investigación y difusión del patrimonio cinematográfico". Sobre aquestes bases de contribució a la difusió del patrimoni cinematogràfic i de recolzament de la seva investigació, caldria esperar la col·laboració de l'ICAA amb la investigació fílmica. La seva Carta de Serveis (*Resolución de 31 de octubre de 2018, de la Subsecretaría, por la que se aprueba la actualización de la Carta de servicios del Instituto de la Cinematografía y de las Artes Audiovisuales*) consigna els drets constitucionals, genèrics i específics dels usuaris, però les necessitats de la recerca ben sovint demanden

una cooperació que, en funció de la normativa, no és obligatòria per a l'ICAA. Aleshores l'accés a la informació passa a dependre de la bona voluntat de les persones responsables de l'organisme autònom i del grau de confiança que el funcionariat tingui dipositat en les virtuts i en els efectes de les recerques. A l'adreça del web del ministeri, <http://www.culturaydeporte.gob.es/cultura-mecd/dms/mecd/cultura-mecd/areas-cultura/cine/informacion-servicios/sc/cartas-de-servicios/ICAA-matriz.pdf>, es localitza la Carta de Serveis de l'ICAA.

[50] A <http://www.juanplasencia.com/portfolio/projects/fila-siete/>. Juan Plasencia ha elaborat un *teaser* del seu treball documental que pot ser contemplat a https://www.youtube.com/watch?v=H7-2SVD_bgk.

[51] Es tracta de les seccions *Cines desaparecidos de Alicante* (<https://www.pinterest.es/Laztana50/cines-desaparecidos-de-alicante/>), *Aquellos cines de Castellón* (<https://www.pinterest.es/Laztana50/aquellos-cines-de-castellon/>) i *Valencia, ciudad de cines desaparecidos* (<https://www.pinterest.es/Laztana50/valencia-ciudad-de-cines-desaparecidos/>).

[52] Moncho Pascual, Paco: *Prospectos de cine*, <http://www.prospectosdecine.com/salas-cine>. Els textos que acompanyen els 1.527 locals es poden descarregar en un únic arxiu a <http://www.prospectosdecine.com/pdf/salas-cine>. És ben probable que l'origen alacantí de l'autor (nat a Gata de Gorgos) incideixi en la molt notable presència de sales de cinema del País Valencià en el recull.

[53] *Cines olvidados*. <http://cines-olvidados.blogspot.com/>.

[54] Val a fer ressortir l'exemple de "València Turisme", marca del Patronat de Turisme de València, que en el 2018 organitzà projeccions gratuïtes de pel·lícules en una pantalla inflable sobre l'arena de la platja a divuit destinacions turístiques del litoral (Alboraia, Bellreguard, Canet d'En Berenguer, Cullera, Daimús, Gandia, Mareny de Barraquetes, Oliva, el Perelló, Piles, la Pobla de Farnals, Puçol, el Puig de Santa Maria, Sagunt, Sueca, Tavernes de la Valldigna, València i Xeraco). Val a deixar constància, també en el 2018, de les sessions nocturnes de "Cinema d'estiu" organitzades per l'Ajuntament de Castelló a la platja del Gurugú, al Grau de Castelló i a diferents indrets de la ciutat, així com el "Cicle de Cinema d'Estiu i Animació Musical" que es desenvolupà a 53 localitats castellonenques de menys de 275 habitants. Pel que fa a la província d'Alacant, destacarem entre d'altres municipis les sessions celebrades a Alacant, Altea, Benidorm, Benissa, Calp, el Campello, Dénia, Elx, Gata de Gorgos, Mutxamel, la Nucia, Pedreguer, el Ràfol d'Almúnia i Sant Joan d'Alacant. D'altra banda, un acostament a la trajectòria de les terrasses estiuenques esdevé factible gràcies a l'article *Las terrazas de verano en Alicante. De los años treinta a la actualidad*, de Francisco Joaquín Cerdá Bañón (la seva referència bibliogràfica figura a l'Annex). També resulta força il·lustrativa, pel que fa a la ciutat de València, la secció que l'economista Miguel Tejedor Sánchez dedica a les terrasses d'estiu a les pàgines 314 a 318 del seu esplèndid volum *El libro de los cines de Valencia (1896-2014)* (veure'n referència bibliogràfica a l'Annex).

[55] A la llista d'autocines operatius a Espanya (<http://autocinesmed.galeon.com/enlaces1392883.html>) el País Valencià contribueix amb tres superfícies dedicades a aquesta activitat (a Dénia, a Mutxamel i a València). Fou una modalitat que s'escampà amb decisió pel territori, però han anat plegant les instal·lacions de Benidorm, Castelló de la Ribera, Catadau, Gandia, Paterna, Pobla de Vallbona i Xàbia.

[56] Una perspectiva global de la seva evolució i transcendència a la pell de brau ens la subministra el llibre *Historia de los cine clubs en España*, de José Luis Hernández Marcos i Eduardo Ángel Ruiz Butrón [Direcció General de Cinematografia (Ministerio de Cultura), Madrid, 1978, 109 pàgines]. Quant al País Valencià cal fer referència a l'article *Cine-clubs, cine-fóruns y ciclos de orientación cinematográfica* ("Canelobre, Revista del Instituto Alicantino de Cultura Juan Gil-Albert", nº 35-36, Alacant, 1997, pàgines 63 a 78). En referència a la situació actual, les nostres cerques s'han traduït en la relació següent, per ordre alfabètic de municipis:

- * Cine club Mediterráneo (Alacant) <http://casa-mediterraneo.es/destacados/cineclub-mediterraneo/>
- * Club Cinema Alzira (Alzira) <http://clubcinemaalzira.wixsite.com/cine>

- * Cine-club Pessic (Dènia) <http://cineclubpessic.blogspot.com/>
- * Cineclub Luis Buñuel (Elx) <http://cineclubluisbunuel.blogspot.com/>
- * Cine Club EPSG (Gandia) <https://es-es.facebook.com/cineclubEPSG/>
- * Cine Club Layndon (Ibi) <http://cineclublayndon.blogspot.com/>
- * Cine Club Utiye (Ontinyent) <http://www.cineclubutiye.com/utiye/>
- * Cineclub del Casal (Sagunt) <https://www.saguntjove.es/cine-club-del-casal/>
- * Cine Club Babel (València) <https://www.cinesalbatrosbabel.com/club.html>
- * Cine Club Lys (València) <https://cineclublys.com/que-es-cine-club-lys/>
- * Cine Club Villena (Villena) <http://cineclubvillena.com/>
- * Cineclub de Vinaròs (Vinaròs) <http://www.vinalab.eu/cineclub-de-vinaros/>
- * Cine Club Cinema Violeta (Xàtiva) <https://jicalvo.com/cultural/cine-club-violeta-xativa-abril-2019/>

[57] El *Decret 4/1985, de 8 de gener, del Consell de la Generalitat Valenciana, pel qual es crea la Filmoteca de la Generalitat Valenciana* posà en marxa aquesta entitat de difusió i exhibició periòdica de pel·lícules en el País Valencià. El seu text es troba a http://www.dogv.gva.es/datos/1985/02/04/pdf/1985_803887.pdf. Tretze anys més tard, la tercera disposició addicional de la *Llei 5/1998, de 18 de juny, de creació de l'Institut Valencià de Cinematografia Ricardo Muñoz Suay* integrava la Filmoteca de la Generalitat Valenciana en la nova entitat pública sotmesa al dret privat. La consulta del text és factible a http://www.dogv.gva.es/datos/1998/06/23/pdf/1998_5193.pdf. La llei, que havia estat flanquejada l'any 2001 amb l'aprovació del reglament de l'IVAC, experimentaria modificacions els anys 2007, 2008 i 2009. Entre els tres canvis ressurten les variacions derivades de l'aplicació de la *Llei 16/2008, de 22 de desembre, de Mesures Fiscals, de Gestió Administrativa i Financera, i d'Organització de la Generalitat*, entre les quals es produí el retoc de la denominació de l'entitat, que, d'acord amb l'article 66 es convertí en Institut Valencià de l'Audiovisual Ricardo Muñoz Suay. Aquesta disposició és a http://www.dogv.gva.es/datos/2008/12/29/pdf/2008_14964.pdf. Posteriorment el *Decret Llei 7/2012, de 19 d'octubre, del Consell, de Mesures de Reestructuració i Racionalització del Sector Públic Empresarial i Fundacional de la Generalitat* modificà, en el seu setè article, els fins i la denominació de l'entitat de dret públic Teatres de la Generalitat, que es convertia en CulturArts Generalitat. D'altra banda, l'article novè suprimí l'IVAC i l'onzè feia assumir les funcions de l'IVAC a la nova entitat. La normativa és a http://www.dogv.gva.es/datos/2012/10/22/pdf/2012_9689.pdf. Seria el *Decret 5/2013, de 4 de gener, del Consell, pel qual s'aprova el Reglament d'Organització i Funcionament de CulturArts Generalitat* (http://www.dogv.gva.es/datos/2013/01/07/pdf/2013_100.pdf) el text que efectuaria la derogació del reglament de l'IVAC. Pel que fa a la pàgina web de la Filmoteca, la seva adreça és <http://ivac.gva.es/la-filmoteca>. Una informació més extensa sobre aquesta entitat figura a *Filmoteca de la Generalitat Valenciana*, de Paco Picó Esteve (veure'n referència bibliogràfica a la nota 41).

[58] El control de la taquilla de l'exhibició cinematogràfica fou instaurat gràcies a la reforma realitzada pel jurista, periodista i militar madrileny José María García Escudero quan, per segona vegada, ocupà el càrrec de Director General de Cinematografía y Teatro. Mitjançant el segon article del *Decreto 2283/1964, de 16 de julio, por el que se determina la competencia del Ministerio de Información y Turismo en relación con los locales de espectáculos cinematográficos* el ministeri fou autoritzat a establir un sistema de control dels rendiments de les pel·lícules exhibides a Espanya. Aquest mecanisme fou activat amb posterioritat gràcies a l'*Orden de 22 de diciembre de 1964 por la que se establece el sistema de control de los rendimientos de las películas que se exhiban en España*. Per tal d'afermançar l'eficàcia de l'instrument acabat de posar en marxa es decidí també la implantació de la unitat de taquillatge. Com a conseqüència es dictà el *Decreto 3224/1965, de 28 de octubre, por el que se crea un taquillaje nacional único para utilización por los locales de exhibición cinematográfica*, complementat un parell de mesos després per l'*Orden de 29 de diciembre de 1965 sobre taquillaje nacional único para utilización por los locales de exhibición cinematográfica*. El control de taquilla entrà en vigor el primer dia de gener de 1965 i ha perviscut fins a l'hora present, per bé que modulats per diferents normatives que s'han anat succeint en el temps. A hores d'ara el fonament del sistema cal cercar-lo en el setzè article de la *Ley 55/2007, de 28 de diciembre, del Cine*, que estableix el control d'assistència i de rendiments de les obres cinematogràfiques. L'article 17 del *Real Decreto 1084/2015, de 4 de diciembre, por el que se desarrolla la Ley 55/2007, de 28 de diciembre, del Cine* fixa a les sales d'exhibició fílmica l'obligació de trametre de forma regular

a l'ICAA els informes sobre la totalitat de pel·lícules cinematogràfiques programades, el nombre de títols d'accés generats i la recaptació consegüent. Les indicacions a seguir a efectes del correcte acompliment de les obligacions de control d'assistència i de declaració de rendiments es faciliten a l'*Orden CUL/1772/2011, de 21 de junio, por la que se establecen los procedimientos para el cómputo de espectadores de las películas cinematográficas, así como las obligaciones, requisitos y funcionalidades técnicas de los programas informáticos a efectos del control de asistencia y rendimiento de las obras cinematográficas en las salas de exhibición.*

[59] Inicialment la publicació tingué com a títol *Boletín informativo del control de taquilla. Películas. Recaudaciones. Espectadores*, fins que l'exemplar corresponent a l'exercici 1990 experimentà l'escurçada que ha perdurat fins al moment present. Començà el seu trajecte l'any 1965 editada per la Dirección General de Cultura Popular y Espectáculos. L'organisme en el 1973 es convertí en la Dirección General de Cinematografía que en el 1977 es transformà durant uns anys en la Dirección General de Promoción del Libro y de la Cinematografía fins que recobrà la seva precedent denominació en el 1982. Un parell d'anys després la publicació ja era patrimoni de l'ICAA que ha continuat fent-la aparèixer cada dotze mesos fins avui. Quant als ministeris dels que depengueren aquests organismes foren el Ministerio de Información y Turismo fins a la publicació del butlletí relatiu a 1975 i, d'aleshores ençà, el Ministerio de Cultura, amb les diferents variants de denominació que ha tingut fins al seu rètol actual de Ministerio de Cultura y Deporte. El butlletí es publicà en paper (primer cada trimestre fins a la conclusió de 1974 i després un cop l'any) fins a la seva darrera sortida en el 2010. Els posteriors volums (fins a l'exemplar de 2017, últim publicat a l'hora d'embastar aquests paràgrafs) són abastables en versió electrònica a <http://www.culturaydeporte.gob.es/cultura/areas/cine/mc/anuario-cine/portada.html>. L'oferta digital començà l'any 2002, tot i que no era subministrada tota la informació continguda en el butlletí, que no s'hi incorporà fins a l'exercici de 2008, de manera que ambdues modalitats de butlletí només convisqueren plenament durant un trienni. Val a afegir que la recollida d'informació sobre les àrees de producció, exhibició, distribució i protecció cinematogràfica correspon a l'operació estadística 7627 del *Plan Estadístico Nacional 2017-2020*, les característiques específiques de la qual es descriuen a <https://www.ine.es/dyngs/IOE/es/operacion.htm?numinv=50061>.

[60] És el cas de l'estadística del nombre de sales que correspon a cada interval de recaptació, que el butlletí ha anat fent pública, només per al conjunt del parc exhibidor espanyol, des de 1977 fins al darrer volum aparegut.

[61] L'extinta publicació *Cinematografía. Datos estadísticos*, de la Subdirección General de Estudios, Documentación y Publicaciones, de la Secretaría General Técnica del Ministerio de Cultura, edità 21 volums des de 1969 fins a 1991. En els exemplars que abastaren el període 1973-1991 es proporcionaren les distribucions de les sales de cinema per intervals de població municipal o per tipus de zona on eren assetiades (rural, mitjà i urbà), per nombre de dies de projecció, alhora que el repartiment d'espectadors i recaptacions en funció dels diferents trams d'ingressos on es col·locaven les sales. Aquestes informacions es perllongaren un any més gràcies a la publicació, també per la Secretaría General Técnica del Ministerio de Cultura, de *Cinematografía. Estudio estadístico* [Col·lecció "Datos Culturales", nº 3], però l'obra mancà de continuïtat i per tant aquestes sèries han romàs estroncades des de fa un quart de segle.

[62] Des que, pel maig de 1998, sortí el primer exemplar del *Censo de salas de cine*, la sèrie de l'AIMC consta de 21 anuaris després de l'aparició del volum de 2018. L'obra facilita dades del nombre de cinemes actius, de les pantalles que hi han feinejat i de l'aforament que representen, tot escindint les xifres per exclusivista (distribuïdor de publicitat en el sector cinema), per tipus de local (convencional, local d'estiu, digital, 3D) i per nombre de pantalles de l'establiment. L'adquisició d'aquests censos s'efectua mitjançant <https://www.aimc.es/otros-estudios-trabajos/censo-cine/>.

[63] L'any 1998 la Fundación SGAE inaugurà l'edició del seu *Anuario SGAE de las artes escénicas, musicales y audiovisuales*, que ha conegut dinou aparicions fins a la difusió de l'exemplar corresponent a 2018. L'any 1997 SGAE establí un acord amb el Ministerio de Cultura en virtut del qual aquest es feia càrrec dels cinemes amb l'expedició de dades informatitzades, mentre que s'encomanava a SGAE els locals que persistien en el tradicional sistema de comunicats setmanals d'exhibició. Les dades que les dues entitats fan conèixer cada any

són força semblants i les discrepàncies estan motivades per diferències metodològiques en el procediment d'obtenció i de catalogació de dades. Els diferents anuaris es troben en lliure accés a <http://www.anuariosgae.com/home.html>. Tot i que, tal com indica el text del present estudi, aquest treball no presenta les taules estadístiques de l'AIMC (llevat del cas de les quotes de digitalització del parc de sales) o els quadres proveïts per SGAE, s'ha fet una excepció, tocant a aquesta última font i com es podrà comprovar a la darrera secció d'aquest informe, amb les sèries de sessions celebrades per les sales de cinema.

[64] També cal considerar que són les xifres que es traslladen a les estadístiques internacionals. Pel que fa a Europa i a l'exhibició de pel·lícules, l'ICAA alimenta les sèries numèriques sobre el cinema a Espanya tant pel que fa a la base de dades *Lumière* de l'OEA (Observatoire Européen de l'Audiovisuel), <http://lumiere.obs.coe.int/web/search/>, com en tot allò que pertoca a l'*Annuario statistico del cinema europeo*, de MEDIA Salles, a <http://www.mediasalles.it/yearbook.htm>.

[65] Fins a l'any 1973 el nombre de cinemes coincidia amb la dimensió de l'exèrcit de pantalles car tots els establiments de projecció fílmica revestien la forma de monosales. L'any 1974 inaugura la fórmula dels multicines tot remodelant locals existents mitjançant la seva compartimentació o bé amb la construcció d'establiments de nova planta. En aquest sentit és ben il·lustratiu l'article de Txomin Ansola González, *De los multicines a los megaplex. Breve recorrido por la exhibición cinematográfica en España (1976-1998)* ["Banda aparte", nº 16, València, octubre de 1999, pàgines 60 a 68]. https://riunet.upv.es/bitstream/handle/10251/42378/BANDA_APARTE_016_018.pdf?sequence=4&isAllowed=y.

[66] Hi ha disparitat d'opinions tocant al nombre mínim de sales necessari per qualificar de multiplex o de megaplex un complex de sales de cinema. El present informe invoca el treball elaborat per les consultores London Economics i BIPE Conseil, *White book of the European exhibition industry* [MEDIA Salles, Milà, 1994], que arran de l'anàlisi econòmica que realitzaren fixà en vuit sales i no pas en sis (com, per exemple, en els censos d'AIMC) la quantitat mínima de pantalles exigides per tal de poder titllar de multiplex un establiment d'exhibició cinematogràfica. Aquest llibre blanc s'ofereix al públic en dos volums que poden ser lliurement consultats a <http://www.mediasalles.it/whiteboo/wbvol1.htm> i a <http://www.mediasalles.it/whiteboo/wbvol2.htm>. L'exigència d'un mínim de vuit sales fou recordada per Joachim Phillip Wolff a cadascuna de les introduccions metodològiques que obriren l'*Annuario statistico del cinema europeo* mentre s'hi recolliren les estadístiques dels multiplex del Vell Continent. L'economista neerlandès remembrava també que, pel maig de 1998, l'assemblea general de l'UNIC (Union Internationale des Cinémas), entitat que representa els exhibidors de les sales de cinema i les seves associacions nacionals a 37 territoris europeus, acordà per unanimitat el límit inferior de vuit pantalles, nivell que es doblava a setze a l'hora de catalogar els megaplex. A aquesta opció s'afegeixen personalitats tals com Stuart Hanson, gran estudiós de l'exhibició cinematogràfica britànica, en l'article *Contemporary developments in cinema exhibition* [Leicester Media School, Leicester, setembre de 2014, 67 pàgines] o la secretària general de MEDIA Salles, Elisabetta Brunella, en el seu text *Multisala, multiplex, megaplex?*, recollit a l'anuari 2008 de l'entitat i que pot ser consultat a <http://www.mediasalles.it/ybk08fin/index.html>.

[67] Els noms dels municipis es consignen sempre amb la llengua pròpia del País Valencià amb independència de quina sigui la seva denominació oficial. Aquests noms (i també els seus respectius gentilicis) els recull l'AVL (Acadèmia Valenciana de la Llengua) a *Denominació dels municipis valencians*, document que l'entitat va actualitzant periòdicament (<http://www.avl.gva.es/documents/84900/91479/Denominaci%C3%B3+dels+municipis+valencians/>). La seva darrera aparició, a l'hora de redactar aquests mots, correspon al 28 de març del 2019. Pel que fa a les denominacions oficials (que ja es troben a la relació de l'AVL), el Portal Estadístic de la Generalitat Valenciana permet d'aconseguir el *Nomenclàtor de la Comunitat Valenciana*, on la versió actualitzada a 2018 (<http://www.pegv.gva.es/va/nomenclator>) subministra també els noms de les entitats col·lectives, de les entitats singulars i dels nuclis de població. Quant a la denominació oficial dels municipis, la *Llei de la Generalitat Valenciana 4/1983, de 23 de novembre, d'ús i ensenyament del valencià*, que pot ser consultada a http://www.dogv.gva.es/datos/1983/12/01/pdf/1983_802514.pdf, disposà en el primer apartat de l'article 15

que: "Correspon al Consell de la Generalitat Valenciana, d'acord amb els procediments legals establerts, determinar els noms oficials dels municipis, territoris, nuclis de població, accidents geogràfics, vies de comunicació interurbanes i topònims de la Comunitat Valenciana". Anys després, la llei de règim local de 2010 (veure'n referència a la nota 17) estipulava en el seu article 19 que "La denominació d'un municipi serà l'aprovada oficialment", mentre que l'article 21.1 decidia que "El canvi de denominació d'un municipi serà aprovat per decret del Consell, a instàncies de la corporació mitjançant un acord plenari adoptat amb el vot favorable de la majoria absoluta del nombre legal dels seus membres i amb un informe previ de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua". Les vigents normes d'actuació en matèria de topònims es regeixen pel *Decret 69/2017, de 2 de juny, del Consell, de regulació dels criteris i procediment per al canvi de denominació dels municipis i altres entitats locals de la Comunitat Valenciana*. La disposició ocupa el lloc del derogat decret 58/1992, de 13 d'abril, sobre alteracions dels noms dels municipis, que al seu torn havia substituït el decret 74/1984, de 30 de juliol, i resulta localitzable a http://www.dogv.gva.es/datos/2017/06/22/pdf/2017_5604.pdf.

[68] Si, a tall d'exemple, un multiplex de deu pantalles té tres sales tancades durant l'exercici, l'ICAA col·locarà aquest cinema, tot atenent la catalogació que en fa el seu registre, a l'interval de "Més de 8 sales". En canvi, el còmput per l'activitat real en aquell exercici el situaria en el tram "De 6 a 8 sales". En el supòsit que un conglomerat de 15 pantalles en tingués quatre d'inactives, aleshores tant l'ICAA com la nostra comptabilització ubicarien l'establiment en el segment de "Més de 8 sales". Aquesta diferència de criteri també pot fer variar, segons els casos, la consideració del cinema com a multiplex o com a megaplex.

[69] Les llistes de cinemes en funcionament a Espanya subministrades cada any pel *Censo de salas de cine*, de l'AIMC, ens permetrien de seguir remuntant l'activitat dels diferents locals fins a 1998. Malgrat la seva vastitud, però, les relacions d'establiments són incompletes i no s'encobren del tot amb les sèries de l'ICAA. D'altra banda, les fonts bibliogràfiques recollides a les notes 40 a 48, flanquejades per les referències sobre cinemes de 97 municipis del País Valencià recollides a l'Annex, posen sobre la taula un devesall d'informacions sobre establiments exhibidors de totes les èpoques. Per dissort el caràcter ni homogeni ni universal de les diferents dades impedeix d'integrar-les en sèries homologades i completes, dignes de fiabilitat.

[70] Les dades idònies per a la realització d'aquests càlculs són a <http://www.mediasalles.it/ybk2017/index.html>.

[71] L'empresa Excin, S.A., es fundà el 19 de juny de 1976. Fou encapçalada per Emilio Pechuán Alamar, membre de la dinastia d'antic i poderós arrelam en l'exhibició cinematogràfica valenciana que fou creada per Emilio Pechuán Giner, continuada per Emilio Pechuán Porres i succeïda per l'actual president de la companyia, flanquejat pels seus germans Alicia, Beatriz, Carlos, Cristina, Julia, María José i Vicente. La societat gestiona també el vessant immobiliari del negoci, constituït pels edificis que allotjaren els seus locals i en els quals té presència com a propietària. En el seu extens historial val a subratllar la gestió per la família Pechuán dels desapareguts multicines ABC Gran Via, d'Alacant, i dels cinemes Artis, Capitol, Coliseum, Eslava, Lauria, Martí ABC, Rex, Serrano i Tyrís, a la ciutat de València. La pàgina web d'aquesta empresa valenciana és <https://www.cinesabc.com/index.php>.

[72] Durant el mes d'abril de 2019, la companyia belga Kinopolis Group NV, acabadilla per Joost Bert, adquirí a Cinemes El Punt, S.L —empresa que té com administrador únic a Pere Maria Sallent Puigercòs— els cinemes El Punt de la Ribera, d'Alzira. El grup de Brussel·les posseeix també, mitjançant la seva filial Kinépolis España, S.A., multicines en els municipis d'Alcobendas, Granada, Pozuelo de Alarcón i Pulianas. En el web <https://kinepolis.es/> es poden localitzar els set complexos que controlen en terres d'Espanya, tot addicionant 110 unitats a la seva xarxa europea de pantalles cinematogràfiques.

[73] Cines Axió és la marca comercial de la societat Portus Cines, S.L., que es constituí el primer dia de juliol del 2005. En són administradors solidaris els empresaris naviliers de Portugaleta Iñigo i Jesús Astondoa Diaz de Otazu. A la província de Tarragona tenen un multicine a Reus. El seu web és <https://www.cinesaxion.com/>.

[74] El segon dia d'abril de 1998, fundada per Ricardo Évole Martil, es creà l'empresa Yelmo Cines, S.L., que a l'hora present, frec a frec amb Cinesa, es troba en les primeres posicions de la classificació de cadenes espanyoles d'exhibició cinematogràfica. Pel juliol de l'any 2015 l'empresa fou adquirida per Cinépolis (colós de l'exhibició cinematogràfica mexicana), que en el 2017 la submergí dins de Yelmo Films, S.L. en una fusió per absorció. Miguel Mier Esparza presideix l'empresa i Fernando Évole García, fill de l'artífex de l'entitat, ha estat nomenat "country manager" dels cinemes Yelmo. A hores d'ara la cadena té un catàleg integrat per 46 multicines compartimentats en 489 sales. Des de la perspectiva geogràfica, els seus recintes de projecció fílmica poden ser visitats a vint províncies espanyoles distribuïdes entre tretze comunitats autònomes. L'adreça del seu web és <http://www.yelmocines.es/>.

[75] Cinesa (Compañía de Iniciativas y Espectáculos, S. A.) fou creada a Barcelona en el mes de juliol de l'any 1958 pel productor i distribuïdor cinematogràfic Alfredo Matas Salinas. Posteriorment Cinesa formà part d'Odeon & UCI Cinemas Group, empresa en mans de la companyia britànica Terra Firma Capital Partners. L'any 2016 aquest fons de capital de risc vengué el grup a AMC (American Multi-Cinemas) Theatres, al seu torn propietat del conglomerat multinacional xinès Wanda Group, amb seu a Dalian. Durant l'any 2017 Cinesa contribuï amb 46 establiments (un 7,71% dels cinemes en funcionament) a l'activitat de l'exhibició cinematogràfica espanyola; aquests locals afegiren 523 pantalles al còmput total; això representà un de cada set dels llenços de projecció actius a Espanya en el darrer exercici de la sèrie que aquests fulls contemplen. Cinesa té escampat el seu parc de sales per setze províncies que, en conjunt, afecten tretze de les disset comunitats autònomes d'Espanya. El web de la companyia té com a adreça <https://www.cinesa.es/>.

[76] Els Cines IMF (<https://cinesimf.com>) són propietat de Cines Mediterráneo, S.L, empresa amb seu a Benidorm que fou constituïda l'any 1994. La denominació dels cinemes correspon a les sigles del director i productor cinematogràfic barcelonès, establert a Benidorm, Isidoro Martínez-Vela Ferry, que fou fundador de la societat.

[77] Els cinemes (<http://www.cinescolci.com/>) pertanyen a Explotaciones Colci, S.L, companyia creada a Benidorm el 7 de gener de 1992. A banda dels locals actualment actius l'empresa explotà les quatre sales del multicine Colci Albir de l'Alfàs del Pi.

[78] El primer dia de l'any 2017 nasqué Emeneuno, S.L, companyia alfafarenca que tingué Antonio Martí Faura com a fundador i que és administrada pel seu fill Antonio Martí Navarro. Aquesta societat és titular del megaplex MN4 (<http://www.cinesmn4.com/>) i forma part del grup d'empreses regides per la família.

[79] A banda del multiplex en el País Valencià, la companyia Odeon Multicines, S.L. (<http://www.odeonmulticines.com>), ha obert centres a Burgos, Conca, Corvera de Asturias, Leganés, Lleó, Los Barrios, Narón, Salt i Tres Cantos. El càrrec d'administrador únic de l'entitat, que té la seu social a Mairena del Aljarafe, és ocupat per Luis Carlos Millán López.

[80] Amb l'any 2004 naixia també Lys Cines, S.L.U., companyia vinculada al *holding* Yaiza Trust, S.L., presidit per María Dolores Soler Luján, germana del famós empresari valencià de la construcció i de l'exhibició cinematogràfica (concentrada, en el seu cas, a la capital d'Espanya) Juan Bautista Soler Luján. A <https://www.cineslys.com> s'accedeix al web d'aquests cinemes.

[81] Vepalq Inmuebles, S.L., creada el 28 de setembre de 2001, és una empresa assetiada a Sant Joan d'Alacant, de la qual n'és administrador únic Vicente Espadas Palomares, exhibidor cinematogràfic de llarga tradició en el País Valencià. En el seu moment havia gestionat cinemes en els municipis d'Alacant (Arcadia; Ideal), Dènia (Condado), Elda (Lys), Elx (Alcázar; Altamira; Capitolio) i Villena (Cervantes). A la província de Múrcia també s'encarregà del parell de pantalles dels cinemes Alfonso XIII, de Cartagena. Els seus cinemes Aana figuren a <http://www.cinesaana.com/>.

[82] Cines Panoramis (<http://www.cinespanoramis.com/>) pertany a la companyia madrilenya Kinal 56, S.L. El seu administrador únic, Álvaro Postigo Solana, és també apoderat de MK Cines Sur, S.L, filial del grup francès MK2 de Marin Karmitz, exhibidor, productor i distribuïdor romanès.

[83] Els Cines Max (<http://www.cinesmax.es/index.html>) són propietat de l'empresa petrerina Gescine Vinalopó, S.L. Joan Bernabeu Planelles, del Grupo Empresarial Sogestin, és l'administrador únic d'aquesta entitat que es fundà el 20 de setembre de 2005.

[84] L'empresa gironina Oci & Cine, S.L. (OCINE) és la companyia creada el darrer jorn de 1983 que encapçala el grup familiar que perllonga la saga d'exhibidors cinematogràfics encetada tres quarts de segle enrere en una vella sala de ball d'Olot per Joan Agustí Pujol. El seu fill, Narcís Agustí i Agustí, expandí el negoci del qual ara porten les regnes els seus fills Esteve, Joan i Jordi Agustí Illa. En el moment actual OCINE disposa d'un estol de 17 multicines (onze d'ells a Catalunya) desplegats per nou províncies que ofereixen als consumidors un total de 159 pantalles. Aquesta oferta ha de ser engreixada amb dos establiments en terres franceses (Anglet i Béziers) i seguirà augmentant, puix que els projectes de la societat preveuen ultrapassar el parell de centenars de sales durant l'any 2020. Els cinemes de l'entitat es troben a <https://www.ocine.es/>.

[85] Fundada el 27 de juny de 1989, la companyia vigatana Jocalber, S.L, amb Albert Vila Espino com a apoderat, gestiona aquest complex i té cura també de cinemes a la capital de la comarca catalana d'Osona. L'accés al web dels Multicines Sucre vila-realencs es fa mitjançant l'adreça <http://www.sucrecines.com>.

[86] L'empresa Carceserna, S.L., es fundà a Múrcia el 28 de març de 1980. La presideix Josefa Gutiérrez Martínez, vídua d'Antonio Berna Serna, prohóm de l'exhibició de pel·lícules cinematogràfiques en el territori. A banda del seu establiment castellonenc, amb la marca Neocine (<http://www.neocine.es>) la societat gestiona multisales a quatre localitats de la seva província de naixença.

[87] Les multisales Alucine (<https://www.cinesalucine.com/>) pertanyen a Corporación Cinematográfica del Mediterráneo, S.A., empresa de Sogorb creada el 7 de juny de 1990 i que presideix Consuelo Selma Magdalena.

[88] Grasefim, S.A., és una empresa amb seu social a Sevilla ubicada dins el grup de companyies andaluses que lidera Filomeno Martínez de Aspe, president de l'associació d'exhibidors cinematogràfics d'aquella comunitat autònoma. A banda de l'establiment ontinyentí, Cineápolis ha obert centres a municipis de les províncies de Cadis (Cadis i Sanlúcar de Barrameda), Huelva (Punta Umbría), Osca (a la capital) i Sevilla (Bormujos, Dos Hermanas i Marchena). El web dels cinemes és <http://cineapolis.es>.

[89] Cines Babel, S.L., té cura de les cinc sales (<https://www.cinesalbatrosbabel.com/>) de l'establiment. El seu gerent, Antonio Such, també havia conduït els desapareguts Cines Albatros, que el dia 4 de març de 2017 tornaren a obrir, repartits en quatre sales, amb el nom d'AlbaTexas Cinemes (que fou rebatejat posteriorment com a Cinemes Las Vegas), sota la gerència del director cinematogràfic barceloní Ventura Pons Sala (amb la seva empresa Raig d'Idees i Propostes Visuals, S.L.). Cal plànyer-se que aquest local, que projectava cinema independent en versió original subtítolada en català, hagués de tancar el 15 de març de 2019 per causa de l'escanyolida resposta del públic.

[90] Les xifres es poden anar capturant en els diferents quadres estadístics proporcionats per l'*Anuario estadístico del cinema europeo* de l'any 2018 (<http://www.mediasalles.it/ybk2018/index.html>), dins de la secció "Cinema digital: Focus on Europe".

[91] En aquest sentit José Vicente García Santamaría indicava en el seu llibre *La exhibición cinematográfica en España. Cincuenta años de cambios* (Col·lecció "Signo e imagen", nº 161, Ediciones Cátedra, Madrid, 2015, pàgines 113 i 114) que "España, que fue pionera en la edificación de grandes complejos de cine y que presentó desde mediados de los años noventa elevadas ratios en variables como espectadores, recaudación o asistencia por habitante ha llegado tarde a la digitalización". Paràgrafs més tard (pàgina 114) assenyalava que Espanya,

amb dades de 2014, era l'únic gran país ressaguer d'Europa en matèria de digitalització de sales de cinema. Sobre la situació en els primers anys d'aquest període de transformació resulta valuós l'article de Jéssica Izquierdo Castillo *El impacto de la tecnología en la exhibición cinematográfica: el lento camino a la sala digital* ("Revista Latina de Comunicación Social", nº 64, Universidad de La Laguna, San Cristóbal de la Laguna, 2009, pàgines 43 a 56). El text de la professora de la Universitat Jaume I, de Castelló de la Plana, és a http://www.revistalatinacs.org/09/art/04_803_08_cine/Jessica_Izquierdo_Castillo.html. D'altra banda, també esdevé molt útil la consulta de la tesi doctoral de Francesc Vilallonga Montañà, *El sector de l'exhibició cinematogràfica a Catalunya en l'era de la digitalització (2000-2013). Evolució i anàlisi*. El text d'aquesta obra és a l'abast a <https://www.tesisenred.net/handle/10803/336985>.

[92] El primer dels tres informes, *Digitalización de las salas de exhibición cinematográfica en la Comunidad Valenciana* (Consultoria Estadística, Conselleria de Cultura i Esport de la Generalitat Valenciana i IVAC, València, 2011, 84 pàgines), correspongué a l'any 2010. Els seu parell de successors fou publicat amb el mateix títol tot afegint-hi 2012 en el primer i 2014 en el segon, com a data d'actualització de l'anàlisi (amb 69 i 53 pàgines, respectivament). El tercet d'informes s'ofereix en el web de l'Institut Valencià de Cultura i es pot descarregar lliurement a:

<http://ivac.gva.es/banco/archivos/Estudio%20digit.AGuijarro-4.pdf>

<http://ivac.gva.es/banco/archivos/informe-digitalizacion-de-2012.pdf>

<http://ivac.gva.es/banco/archivos/digitalizacion-2014.pdf>

ANNEX

Les aportacions sobre l'exhibició fílmica a diferents municipis del territori que aquests fulls examinen —ara en sales de cinema, adés en teatres que han estat dedicats a la projecció comercial de llargmetratges en alguna etapa de la seva existència— s'ofereixen obeint l'ordre alfabètic de la denominació de la localitat en la llengua pròpia del País Valencià i indicant-ne tot seguit la Demarcació Territorial Homologada de pertinença, precedida de la numeració ordinal atorgada per l'Institut Cartogràfic Valencià:

Aielo de Malferit (DTH 24 la Vall d'Albaida)

Mira Barber, Xelo

El temps lliure en el passat d'Aielo de Malferit: El cinema

<http://historiadeaielo.blogspot.com/2018/06/>

Alacant (DTH 31 l'Alacantí)

Ajuntament d'Alacant

Proyecto de construcción del cine Ideal, 1924

<https://www.alicante.es/es/documentos/proyecto-construccion-del-cine-ideal-1924>

En aquest web es pot descarregar el document *Proyecto de edificio para cinematógrafo en la Avenida de Zorrilla ángulo a Artilleros*.

<https://www.alicante.es/sites/default/files/documentos/documentos/proyete-construccion-del-cine-ideal-1924/proyecto-cine-ideal.pdf>

Alonso Bonmatí, Amor

El Broadway alicantino

"Distrito 1" (diari en pdf), Alacant, 31 de maig de 2010, pàgines 38 a 43.

<https://distrito1dealicante.files.wordpress.com/2010/05/broadwayalantino.pdf>

Balsalobre García, Juana María

Arquitectura de pabellones, salones cinematográficos y cines

Vicerectorat d'Extensió Universitària, Universitat d'Alacant, Sant Vicent del Raspeig, 2006, 133 pàgines.

Balsalobre García, Juana María

Pabellones, salones cinematográficos y cines

A Alicante se rueda (1902-2014), Instituto Alicantino de Cultura Juan Gil-Albert i Museu de la Universitat d'Alacant, Alacant, 2016, pàgines 76 a 83.

http://www.mua.ua.es/archivos/2016_AlicanteSeRueda.pdf

Cerdá Bañón, Francisco Joaquín

Historia del cine en Alicante durante la guerra civil española (1936-1939)

Tesi doctoral presentada al Departamento de Historia del Arte, Universidad de Murcia, Múrcia, febrer de 2016, 681 pàgines.

<https://www.tesisenred.net/handle/10803/370104>

Cerdá Bañón, Francisco Joaquín

La llegada del sonoro a la ciudad de Alicante

A *Una perspectiva caleidoscópica*, sèrie "Sonidos en la retina", Letradepalo Ediciones, Alacant, 2013, pàgines 37 a 53.

<http://www.cervantesvirtual.com/descargaPdf/una-perspectiva-caleidoscopica/>

Crespo, Jaime

Las terrazas de verano en Alicante. De los años treinta a la actualidad

"Canelobre, Revista del Instituto Alicantino de Cultura Juan Gil-Albert", nº 35-36, Alacant, 1997, pàgines 35 a 42.

elzaguan.net

Salvem el Cinema Ideal d'Alacant

<http://www.elzaguan.net/salvemelideal/index.htm>

Ferrater, Carlos

Las salas de arte y ensayo

"Canelobre, Revista del Instituto Alicantino de Cultura Juan Gil-Albert", nº 35-36, Alacant, 1997, pàgines 85 a 88.

Guardiola, Lorenzo

Cine "Monumental-Salón Moderno" de Alicante

<https://alicanteenlamochila.blogspot.com/2016/08/cine-monumental-salon-moderno-de.html>

Guardiola, Lorenzo

El objetivo de Lorenzo Guardiola

Aquesta secció del web "El acorazado cinéfilo-Le cuirassé cinéphile" conté nombroses entrades sobre sales de cinema de la ciutat d'Alacant.

<http://bachilleratocinefilo.blogspot.com/search/label/El%20objetivo%20de%20Lorenzo%20Guardiola>

Huesca García, Paco (Francisco Luis)

Cines Astoria. Alicante

Aquesta secció del web "El acorazado cinéfilo-Le cuirassé cinéphile" conté diverses entrades sobre aquest parell de sales de cinema d'art i assaig que tingué la ciutat d'Alacant.

<https://bachilleratocinefilo.blogspot.com/search/label/Cines%20Astoria%20Alicante>

Huesca García, Paco (Francisco Luis) i Serrano, Juan Manuel

El cine detrás de la pantalla. Notas sobre los distribuidores y los exhibidores en el cine y los exhibidores en Alicante

"Canelobre, Revista del Instituto Alicantino de Cultura Juan Gil-Albert", nº 35-36, Alacant, 1997, pàgines 103 a 108.

Laguna Vizcaíno, Luis Ramón

Las primeras sesiones de cine en la ciudad de Alicante

"Canelobre, Revista del Instituto Alicantino de Cultura Juan Gil-Albert", nº 35-36, Alacant, 1997, pàgines 19 a 26.

Martínez Medina, Andrés

Del cinematógrafo a los multicines: arquitectura para el séptimo arte en Alicante

"Canelobre, Revista del Instituto Alicantino de Cultura Juan Gil-Albert", nº 35-36, Alacant, 1997, pàgines 43 a 62.

<https://degraf.ua.es/va/documentos/publicacions/andres-martinez-medina/1997/007/007.pdf>

Moreno Sáez, Francisco

Cine-clubs, cine-fóruns y ciclos de orientación cinematográfica

"Canelobre, Revista del Instituto Alicantino de Cultura Juan Gil-Albert", nº 35-36, Alacant, 1997, pàgines 63 a 78.

Moreno Sáez, Francisco

Recuerdos del cine-club Chaplin

"Canelobre, Revista del Instituto Alicantino de Cultura Juan Gil-Albert", nº 35-36, Alacant, 1997, pàgines 79 a 84.

Narváez Torregrosa, Daniel Carlos

Historia del cine en Alicante (1896-1931)

Tesi doctoral, Universidad de Murcia, Múrcia, 1998, 624 pàgines.

Narváez Torregrosa, Daniel Carlos

La consolidación del espectáculo cinematográfico: Alicante (1902-1918)

A La exhibición cinematográfica en España: de los barracones de feria a los palacios de cine, Consejería de Cultura, Turismo y Deporte, Gobierno de Cantabria, Santander, 2009, pàgines 139 a 148.

Narváez Torregrosa, Daniel Carlos

Los inicios del cinematógrafo en Alicante

Actes del VI Congrés de l'AEHC (Asociación Española de Historiadores del Cine), "Cuadernos de la Academia", nº 2, AACCE (Academia de las Artes y las Ciencias Cinematográficas de España)/AEHC, Madrid, gener de 1998, pàgines 63 a 66.

Narváez Torregrosa, Daniel Carlos

Los inicios del cinematógrafo en Alicante, 1896-1931

Col·lecció "Textos", nº 16, Filmoteca de la Generalitat Valenciana/Instituto Alicantino de Cultura Juan Gil-Albert, Alacant, 2000, 198 pàgines.

Narváez Torregrosa, Daniel Carlos

Orígenes y desarrollo de la exhibición cinematográfica en Alicante. 1896-1931

"Canelobre, Revista del Instituto Alicantino de Cultura Juan Gil-Albert", nº 35-36, Alacant, 1997, pàgines 7 a 18.

https://www.academia.edu/8177319/Or%C3%ADgenes_y_desarrollo_de_la_exhibici%C3%B3n_cinematogr%C3%A1fica_en_Alicante_1896_-_1931

Narváez Torregrosa, Daniel Carlos

Una nueva percepción de la imagen: cine y sociedad en Alicante 1896-1920

A La construcció del públic dels primers espectacles cinematogràfics, Museu del Cinema/Ajuntament de Girona, Girona, 2003, pàgines 127 a 136.

Pérez del Hoyo, Raquel; Ferreiro Prieto, Juan Ignacio; Ivanez, Landry; i Esclapés Jover, Francisco Javier

Del teatro al cinematógrafo. Documentación gráfica. Barrio de Benalúa de Alicante

"Actas del X Congreso Internacional de Expresión Gráfica aplicada a la Edificación", APEGA (Asociación de Profesores de Expresión Gráfica Aplicada a la Edificación), Departament d'Expressió Gràfica i Cartografia, Universitat d'Alacant, Sant Vicent del Raspeig, desembre de 2010, pàgines 893 a 904.

<http://rua.ua.es/dspace/handle/10045/16687>

Roche Cárcel, Juan Antonio

Diario de un superviviente: a propósito del cine-club Mediterráneo

"Canelobre, Revista del Instituto Alicantino de Cultura Juan Gil-Albert", nº 35-36, Alacant, 1997, pàgines 89 a 92.

Urbipedia

Cine Ideal (Alicante)

[https://www.urbipedia.org/hoja/Cine_Ideal_\(Alicante\)](https://www.urbipedia.org/hoja/Cine_Ideal_(Alicante))

Tarín López, Ramón
El Cine Ideal d'Alaquàs

"Quaderns d'investigació d'Alaquàs", volum 20, Alaquàs, 2001, pàgines 161 a 182.

<https://quaderns.alaquas.org/ficheros/Q20012012TARIN.pdf>

Albal (DTH 18 l'Horta Sud)

CineSublime

Cine Rivelles en Albal

<https://mediolimon95.wordpress.com/2012/12/13/cine-rivelles-en-albal/>

Conselleria d' Educació, Investigació, Cultura i Esport (Generalitat Valenciana)

Cinema Rivelles

<http://eduwp.edu.gva.es/patrimonio-cultural/ficha-inmueble.php?id=17559&lang=ca>

Verdeguer Escribá, Ricardo

El cinematógrafo en Albal

"El Replà", nº 2, Ajuntament d'Albal, Albal, desembre de 2003 / gener de 2004, pàgines 30 i 31.

<http://albal.es/ficheros/pdf/elrepla2.pdf>

Wikipedia

Cinema Rivelles

https://ca.wikipedia.org/wiki/Cinema_Rivelleso

Alboraia (DTH 13 l'Horta Nord)

Gómez, Nelo

Teatre L'Agrícola. 20 anys d'emocions

Regidoria de Cultura, Ajuntament d'Alboraia, publicat el dia 25 d'octubre de 2017.

<https://www.youtube.com/watch?v=5FaTYLsrhb8>

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Teatre L'Agrícola (Ateneo Alborayense) de Alboraya

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=563&d=7>

Alcoi (DTH 27 l'Alcoià)

Cabanes Durá, Ignacio

Estudio y propuesta de reutilización de edificio sin uso. Cine Goya de Alcoy

Treball de fi de grau en arquitectura tècnica. Escola Poliècnica Superior, Universitat d'Alacant, Sant Vicent del Raspeig, setembre de 2016, 147 pàgines.

<http://rua.ua.es/dspace/handle/10045/58384>

Espí Valdés, Adrià

Los primeros veinte años del cine en Alcoy (1896-1916)

"Canelobre, Revista del Instituto Alicantino de Cultura Juan Gil-Albert", nº 35-36, Alacant, 1997, pàgines 171-184.

Gadea, Lucía

El último cine de los de antes

“El País” (Comunidad Valenciana), 8 de febrer de 2010.

https://elpais.com/diario/2010/02/08/cvalenciana/1265660286_850215.html

<https://salvemoselcinegoya.wordpress.com/salvemoselcinegoya-publicado-en-el-pais/>

Peiró Pérez, Josep Lluís

Cent anys d'il·lusions

Pròleg d'Isabel-Clara Simó i Monllor, Editorial Imatges, Alcoi, 2001, 230 pàgines.

Viquipèdia

Teatre Principal d'Alcoi

https://ca.wikipedia.org/wiki/Teatre_Principal_d%27Alcoi

Wikipedia

Cine Goya

https://es.wikipedia.org/wiki/Cine_Goya

Alcúdia, l' (DTH 21 la Ribera Alta)

Rieta Síster, Joaquín

Proyecto de Cinematógrafo al aire libre en Alcúdia de Carlet en la Calle Juan Bautista Ossa, 1945

Repositori institucional, UPV (Universitat Politècnica de València).

<https://riunet.upv.es/handle/10251/74870>

Alfarrasí (DTH 24 la Vall d'Albaida)

Rieta Síster, Joaquín

Planos de Cine - Salón de Variedades propiedad de Ricardo Martí Martí en la Calle 18 de Alfarrasí

Repositori institucional, UPV (Universitat Politècnica de València).

<https://riunet.upv.es/handle/10251/90716>

Rieta Síster, Joaquín

Proyecto de cinematógrafo en la Carretera de Játiva a Alcoy y Alicante de Alfarrasí, 1955

Repositori institucional, UPV (Universitat Politècnica de València).

<https://riunet.upv.es/handle/10251/96436>

Rieta Síster, Joaquín

Proyecto de local cubierto para cinematógrafo en la Plaza Mayor y Calle Veracruz de Alfarrasí para D. Ricardo Martí, 1955

Repositori institucional, UPV (Universitat Politècnica de València).

<https://riunet.upv.es/handle/10251/74867>

Alfàs del Pi, l' (DTH 32 la Marina Baixa)

Arazola Soler, David i Crespo Mas, Teodoro

El Cinema Roma y sus orígenes; una proyección de l'Alfàs del Pi

Ajuntament de l'Alfàs del Pi, l'Alfàs del Pi, 2013, 79 pàgines.

Huertas Hernández, Francisco i Arriero Doblado, Inma
Cinema Roma - Entrevista con uno de sus dueños: Pep P. Iborra
<http://bachilleratocinefilo.blogspot.com/2016/11/cinema-roma-lalfas-del-pi-alacant.html>

Salom Marco, Enric i Marín, Teresa
Cine Roma
Amb entrevistes als germans Juan Luis, Pep i Vicent Pérez Iborra publicada el dia 9 de juliol de 2014.
<https://www.youtube.com/watch?v=h2V2Q614r-I>

Algemesí (DTH 21 la Ribera Alta)

Bueno Ortega, María Nieves
Los cines de Algemesí (I) i (II)
<http://algemesienlamemoria.blogspot.com/2013/07/los-cines-de-algemesi-i.html>
<http://algemesienlamemoria.blogspot.com/2015/02/los-cines-de-algemesi-ii-cine-tortajada.html>

Alginet (DTH 21 la Ribera Alta)

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)
Cine Moderno (Casa de Cultura) de Alginet
Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.
<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=564&d=t>

Almàssera (DTH 13 l'Horta Nord)

Almàssera: Historia, Cultura y Arte
Cinema Martí de Almàssera
<http://historiayculturaalmassera.blogspot.com/2014/10/cinema-marti-de-almassera.html>

Almassora (DTH 04 la Plana Alta)

Agut i Clausell, Fàtima
Cent anys de teatre a Almassora
Brosquil Edicions, València, 2002, 189 pàgines.

Viquipèdia
Teatre Serra
https://ca.wikipedia.org/wiki/Teatre_Serra

Almoradí (DTH 34 el Baix Segura)

Ajuntament d'Almoradí
Teatro Cortés
<http://www.almoradi.es/project/teatro-cortes/>

Asociación Cultural Alicante Vivo
El Teatro Cortés de Almoradí

<http://www.alicantevivo.org/2009/07/el-teatro-cortes-de-almoradi.html>

García, Marcos

Cinema Miravete, el Cinema Paradiso de Almoradí

Entrevista a l'almoradienc Paco García, antic treballador del cinema, publicada el 4 de gener de 2019.

<https://poscultura.com/critica-de-cine/cinema-miravete-el-cinema-paradiso-de-almoradi/>

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Teatro Cortés de Almoradí

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=279&d=t>

Almussafes (DTH 22 la Ribera Baixa)

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Salón de Actos (Centro Cultural) de Almussafes

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=261&d=t>

Alzira (DTH 21 la Ribera Alta)

Huertas Hernández, Francisco

Cines Colón

<http://bachilleratocinefilo.blogspot.com/2016/11/cines-colon-alzira-valencia-espana.html>

Rovira Marín, Alfonso

El edificio Reyno, el cine y sus incendios

Crònica nº 86 de la sèrie "Estampas y recuerdos de Alzira", recollida a "El seis doble", diari digital de la localitat.

http://www.elseisdoble.com/vernoticia/3768/estampas_y_recuerdos_de_alzira_86brel_edificio_reyno_el_cine_y_sus_incendios

Asp (DTH 30 el Vinalopó Mitjà)

Ayuntamiento de Aspe

Teatro Wagner

<http://aspe.es/area-y-departamento/teatro-wagner/>

Boronat Calatayud, Àngel Maria

80 años de cine en Aspe

Asp, 1988.

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Teatro Wagner de Aspe

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=233&d=t>

Benicàssim (DTH 04 la Plana Alta)

Ajuntament de Benicàssim

Teatre Municipal Francesc Tárrega

<http://benicassimcultura.es/cultura/lugares/94799-teatre-municipal-francesc-tarrega>

La fitxa tècnica i els plànols del teatre es localitzen a:

http://benicassimcultura.es/ficheros_sw/adjuntos/55754da94d2ba_ficha-tecnica-completa.pdf

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Teatre Municipal de Benicàssim

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=253&d=t>

Benifairó de les Valls (DTH 12 el Camp de Morvedre)

Pérez Salvador, Maria Vicenta

El cine y la guerra civil en Benifairó de les Valls

La pàgina web subministra també, en àudio, una entrevista a Juan Molina sobre els cinemes existents a la població de Benifairó de les Valls, en la guerra i en la postguerra.

<https://radiovalldesego.com/cinemes-de-benifairo-de-les-valls-en-guerra-i-postguerra-civil>

Benimeli (DTH 29 la Marina Alta)

Lull Mut, Adam

El Cine Fabián. Símbol cultural de Benimeli

“Festes patronals. Benimeli 2017”, Ajuntament de Benimeli, Benimeli, 2017, pàgines 4 a 7.

https://issuu.com/ramomutportoles/docs/festessanet_16_1-52_xicotiu

Benissa (DTH 29 la Marina Alta)

Cardona Ivars, Joan Josep

El cinema a Benissa

“Revista de Festes Patronals de la Puríssima Xiqueta de Benissa”, Benissa, 1994.

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Salón de Actos (Casa de Cultura) de Benissa

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=637&d=t>

Bétera (DTH 11 el Camp de Túria)

Doménech Palau, María Amparo

Bétera, un poble per a tots

Ajuntament de Bétera / Cooperativa Agrícola de Bétera, Bétera, 1998, 304 pàgines.

El llibre ha estat recollit en una pàgina web i en el primer apartat (1.- *Temps d’oci*) del seu sisè capítol (*Capítol VI: L’oci al llarg del temps*) es troba informació sobre els cinemes del municipi.

https://beteranet.com/betera/librov/vi_01.htm

Bigastre (DTH 34 el Baix Segura)

Segura Torá, Pascual Matías

Entrevista a José Antonio Pérez Navarro

<https://recuerdosdebigastro.wordpress.com/2017/09/25/jose-antonio-perez-tenia-unos-cuatro-anos-cuando-mi-padre-me-llevo-a-ver-una-funcion-de-cine/>

Borriana (DTH 07 la Plana Baixa)

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Teatro Payá de Burriana

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=303&d=t>

Redescena

Teatre Payà

Red Española de Teatros, Auditorios, Circuitos y Festivales de Titularidad Pública, INAEM (Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música) i Ministerio de Cultura y Deporte.

<https://www.redescena.net/escenario/2092/teatre-paya/>

Bunyol (DTH 15 la Foia de Bunyol)

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Palacio de la Música (Centro Instructivo Musical La Armónica) de Buñol

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=660&d=t>

Burjassot (DTH 13 l'Horta Nord)

Alonso Castillo, Arturo

Historia de los desaparecidos Teatros y Cines (I)

Historia de los desaparecidos Teatros y Cines (II)

"BIM (Boletín de Información Municipal)", Ajuntament de Burjassot, Burjassot, pàgines 30 i 31 i pàgines 26 i 27.

<https://www.centred-estudislocalsdeburjassot.es/mem%C3%B2ries-de-burjassot/teatres-i-cines/>

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Centro Cultural Tívoli de Burjassot

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=272&d=t>

Cabanes (DTH 04 la Plana Alta)

Fabregat Condill, Rafael

Cabanes y los cines de verano

Web "El último Condill", 3 de juny de 2010.

<http://rafaelcondill.blogspot.com/2010/06/cabanes-y-los-cines-de-verano.html>

Fabregat Condill, Rafael

Teatro Cine Benavente de Cabanes

Web "El último Condill", 28 de gener de 2010.

<http://rafaelcondill.blogspot.com/2010/01/teatro-benavente-de-cabanes.html>

Calp (DTH 29 la Marina Alta)

Ajuntament de Calp

Plànol tècnic de l'Auditori de la Casa de Cultura de Calp "Jaume Pastor i Fluixà"

<https://cultura.calp.es/sites/default/files/VISTA%20DESDE%20ARRIBA.jpg>

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Auditorio (Casa de Cultura Jaume Pastor i Fluixà)

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=746&d=t>

Ortolá Tomás, Andrés

Los Cines Alhambra

<http://historiadecalp.net/alhambra.htm>

Camporrobles (DTH 14 la Plana d'Utiel-Requena)

Diputació Provincial de València

Conveni singular de col·laboració que subscriuen la Diputació Provincial de València i l'Ajuntament de Camporrobles per a l'actuació "Rehabilitació edifici municipal (antic Cine Albert) per a adaptació a centre social polivalent, I fase)

<http://ftp.dival.es/convenios/2016-186.pdf>

Rieta Síster, Joaquín

Proyecto de cine-teatro en Camporrobles , 1948

Repositori institucional, UPV (Universitat Politècnica de València).

<https://riunet.upv.es/handle/10251/89736>

Carcaixent (DTH 21 la Ribera Alta)

Rieta Síster, Joaquín

Reforma de ampliación de las Sala de espectáculos ubicada en la Calle de Valencia número 5 y República Argentina de Carcagente para Don José Vidal Canet , 1949

Repositori institucional, UPV (Universitat Politècnica de València).

<https://riunet.upv.es/handle/10251/97502>

Càrcer (DTH 21 la Ribera Alta)

Ajuntament de Càrcer

Altres edificis - Teatre Baronia

<http://www.carcer.es/ca/page/altres-edificis-teatre-baronia-01>

Carlet (DTH 21 la Ribera Alta)

Ajuntament de Carlet
100 años de historia del Teatro Giner
<http://www.carlet.es/va/100-os-de-historia-del-teatro-giner>

Ajuntament de Carlet
Teatre Giner
<http://www.carlet.es/va/teatre-giner>

Castalla (DTH 27 l'Alcoià)

Mira Sempere, Maria Teresa
Cine Capitol
<https://www.youtube.com/watch?v=qzYefs1kuw4>

Regidoria de Cultura de l'Ajuntament de Castalla
Casa de Cultura de Castalla
<http://cultura.castalla.org/instalaciones/casa-de-cultura/>

Castelló de la Plana (DTH 04 la Plana Alta)

Algo se mueve
Catástrofe en un cine de Castellón
Web "Algo se mueve en Castellón", 10 de gener de 2012.
<http://algosemueveencs.blogspot.com/2012/01/catastrofe-en-un-cine-de-castellon.html>

Algo se mueve
Historias tristes de tristes cines
Web "Algo se mueve en Castellón", 6 de desembre de 2011.
<http://algosemueveencs.blogspot.com/2011/12/historias-tristes-de-tristes-cines.html>

Arxiu Històric Municipal de Castelló
Els cines de Castelló
Díptic sobre l'exposició *Els cines de Castelló* efectuada en el Museu d'Etnologia, a Castelló de la Plana, del 10 de juliol a l'1 de setembre de 2013, 4 pàgines. El document subministra una cronologia de l'exhibició cinematogràfica a la ciutat.
http://www.castello.es/archivos/958/EXPO_CINE-20130716-100343.pdf

Boronat Guerola, Pilar
La tragedia del cine La Paz
Treball de post-grau, Universitat Jaume I, Castelló de la Plana, 2012, 13 pàgines.
<http://bibliotecavirtualsenior.es/wp-content/uploads/antiguo/datos/2012/docencia/TRABAJOS-POSTGRADO/LA-TRAGEDIA-DEL-CINE-LA-PAZ.pdf>

Borrull Castelló, Vicent
La catástrofe del cine La Paz
<https://www.levante-emv.com/castello/2017/11/19/catastrofe-cine-paz/1643721.html>

Capdevila Monfort, Manuel
El mundo del cine en Castellón
Universitat per a majors, Universitat Jaume I, Castelló de la Plana, 2018, 72 pàgines.

<https://docplayer.es/90133624-El-mundo-del-cine-en-castellon-manuel-capdevila-monfort.html>

CNMC (Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia)
Informe y propuesta de resolución – Expediente C/0566/14 CINESA/La Salera
https://www.cnmc.es/sites/default/files/441417_6.pdf

Fabra, Josefina
Recuerdo del cine "Saboya"
Revista "Renaixement", nº 9, any V, Universitat Jaume I, Castelló de la Plana, maig de 2008, pàgina 34.
<http://bibliotecavirtualsenior.es/publicaciones/revista-renaixement-ano-v-no-9-mayo-2008/>

Gil, María
Cines muertos de Castellón
"La revista de Castellón y provincia", nº 77, Radio Castellón-SER, Castelló de la Plana, juliol 2012, pàgines 18 i 19.
<https://www.yumpu.com/es/document/view/14778660/castellon-radio-castellon>

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)
Teatre del Raval de Castellón de la Plana
Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.
<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=270&d=t>

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)
Teatro Principal de Castellón de la Plana
Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.
<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=387&d=t>

Navarro, Ángel
Teatros y cines de Castellón. 100 años de historia
Treball d'investigació, Universitat per a majors-Universitat Jaume I, Castelló de la Plana, 2018, 129 pàgines.
<http://bibliotecavirtualsenior.es/wp-content/uploads/2018/05/Angel-Teatros-y-Cines-Castellon-revisado-12.pdf>

Ribes Vicente, Clara
Castellón en sesión continua
Cine Club Museo Fantástico, Castelló de la Plana, 2016, 412 pàgines.
Presentació del llibre per l'autora a: <https://www.youtube.com/watch?v=m6a3ZiVmP10>

Tirado Safont ("Josety"), José Luis
El Teatro Principal 1894-1994
Ajuntament de Castelló, Castelló de la Plana, 1995, 246 pàgines.

Yáñez, María Luisa
Teatros y cines de Castellón
Treball de fi de primer cicle, Universitat per a majors-Universitat Jaume I, Castelló de la Plana, 2006, 14 pàgines.
<https://docplayer.es/62740239-Universidad-para-mayores-trabajo-fin-del-primer-ciclo-2006-presentado-por-ma-luisa-yanez-3o-a-teatros-y-cines-de-castellon.html>

Castelló de la Ribera (DTH 21 la Ribera Alta)

Wikipedia
Cinema Califòrnia
https://ca.wikipedia.org/wiki/Cinema_Calif%C3%B2rnia

Catarroja (DTH 18 l'Horta Sud)

Rieta Síster, Joaquín

Croquis del Cinematógrafo de Catarroja situado en la Calle Generalísimo número 82

Repositori institucional, UPV (Universitat Politècnica de València).

<https://riunet.upv.es/handle/10251/97967>

Dènia (DTH 29 la Marina Alta)

Crespo Ronda, Miquel i Balaguer Bisquert, Vicent

Breu història del cinema a Dènia

"Actes del III Congrés d'Estudis de la Marina Alta, 1990", Institut d'Estudis Comarcals de la Marina Alta, Ondara, 1992.

Crespo Ronda, Miquel i Reig Pérez, Antoni

Dènia, ciutat de cine

Ajuntament de Dènia i Institut Alacantí de Cultura Juan Gil-Albert, Dènia, 2004, 323 pàgines.

Crespo Ronda, Miquel i Reig Pérez, Antoni

La Rosaleda día a día. 1951-1988

Aquesta recopilació digitalitzada ha estat lliurada a l'Arxiu Municipal de Dènia (Ajuntament de Dènia, Dènia, 2010) per tal que hi pugui ser consultada per les persones interessades.

Cuevas Sanchis, Javier Ignacio

Seguimiento de obra de rehabilitación del antiguo "Cine Condado" para sala de fiestas y cafetería

Treball final de grau, Escola Tècnica Superior de Gestió en l'Edificació, Universitat Politècnica de València, València, 2016.

<https://riunet.upv.es/handle/10251/69006>

Elda (DTH 30 el Vinalopó Mitjà)

Alborada

Lo que el cine nos dejó (El cine en Elda)

Articles de Fernando Matallana Hervás, Vicente Deltell Valera, José Amat Jover i Rafael Hernández Pérez, acompanyats d'un inventari de sales, d'un recull fotogràfic de persones lligades a la història dels cinemes eldens i d'un text sobre tres cineclubs locals.

Revista "Alborada", nº 39, EMIDESA (Empresa Municipal de Información de Elda), Elda, tardor-hivern de 1994, pàgines 13 a 43.

<http://alborada.elda.es/wp-content/uploads/2016/11/1994.pdf>

Matallana Hervás, Fernando; Deltell Valera, Vicente; Amat Jover, José; i Hernández Pérez, Rafael

El cine en Elda

"Canelobre, Revista del Instituto Alicantino de Cultura Juan Gil-Albert", nº 35-36, Alacant, 1997, pàgines 185 a 196.

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Teatro Castelar de Elda

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=489&d=t>

Ortega, Marta
15 años sin cines en Elda

<https://www.valledeelda.com/noticias/8857-15-anos-sin-cines-en-elda.html>

Teatro Castelar
Nuestra historia

<https://teatrocastelar.wordpress.com/historia/>

Valle de Elda

Un recorrido por los Cines Plaza

Web del setmanari "Valle de Elda", Elda, 20 de novembre de 2017.

<https://www.youtube.com/watch?v=GyMGhdQ-8Uo>

Wikipedia

Teatro Castelar

https://es.wikipedia.org/wiki/Teatro_Castelar

Elia, l' (DTH 11 el Camp de Túria)

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Auditorio Municipal (Centro Sociocultural) de L'Elia

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=146&d=t>

Elx (DTH 33 el Baix Vinalopó)

Cámara Sempere, José Francisco

Cent anys d'El Salón Moderno: el primer local permanent per a cine a Elx

"La Rella", nº 28, Institut d'Estudis Comarcals del Baix Vinalopó, Elx, 2015, pàgines 41 a 68.

<https://www.raco.cat/index.php/Rella/article/view/304666/403969>

Cámara Sempere, José Francisco

El Capitolio, l'època daurada del cinema a Elx

"La Rella", nº 19, Institut d'Estudis Comarcals del Baix Vinalopó, Elx, 2006, pàgines 195 a 226.

<https://www.raco.cat/index.php/Rella/article/view/72251/125397>

Cámara Sempere, José Francisco

El cinema a Elx. Apunts per a la seua història

Pròleg de Vicente Molina Foix. Càtedra Pere Ibarra, Col·lecció "Carrer del Comte", nº 1, Universitat Miguel Hernández, Elx, 2013, 196 pàgines.

<http://www.elche.me/search/node/cine>

Cámara Sempere, José Francisco

El Palacio del Sol: el cinematògraf ambulant visita Elx

"La Rella", nº 25, Institut d'Estudis Comarcals del Baix Vinalopó, Elx, 2012, pàgines 29 a 52.

<https://www.raco.cat/index.php/Rella/article/view/262155/357950>

Cámara Sempere, José Francisco

Els secrets del cine Alcázar d'Elx

Institut Alacantí de Cultura Juan Gil-Albert, 2016, 210 pàgines.

Cámara Sempere, José Francisco

L'Alcázar, més de mig segle de cinema a Elx

"La Rella", nº 15, Institut d'Estudis Comarcals del Baix Vinalopó, Elx, 2002, pàgines 87 a 107.

<https://www.raco.cat/index.php/Rella/article/view/72181/124086>

Cámara Sempere, José Francisco

La pantalla infatigable. 40 años del Cineclub Luis Buñuel en Elche

Pròleg de Sigfrid Monleón Pradas. Cineclub Luis Buñuel/Fundación Radio Elche, Elx, 2015, 344 pàgines.

Esquinas Ruiz, José Ramón

Cine Rex en Torrellano

"El Crisol. La revista del Camp d'Elx", Elx, 2016, nº 75, pàgines 12 a 15.

http://www.elche.me/sites/default/files/reportaje_cine_rex_torrellano.pdf

Fundación Docomomo Ibérico

Cine Alcázar

http://www.docomomoiberico.com/index.php?option=com_k2&view=item&id=1518:cine-alcazar&Itemid=11&vista=1&lang=es

McEvoy Bravo, Rafael

Cine Alcázar (1941-1950)

<http://www.elche.me/imagen/cine-alcazar-1941-1950>

McEvoy Bravo, Rafael

Cine Capitolio (1945-1950)

<http://www.elche.me/imagen/cine-capitolio-1945-1950>

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Gran Teatro de Elche/Elx

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=286&d=t>

Urbipedia

Teatro Alcázar (Elche)

[https://www.urbipedia.org/hoja/Teatro_Alc%C3%A1zar_\(Elche\)](https://www.urbipedia.org/hoja/Teatro_Alc%C3%A1zar_(Elche))

Wikipedia

Cine Alcázar

https://es.wikipedia.org/wiki/Cine_Alc%C3%A1zar

Gandia (DTH 25 la Safor)

García Frasquet, Gabriel i Gonga Colomina, Josep Enric

El Teatre Serrano de Gandía

Ajuntament de Gandia, Gandia, 2007, 228 pàgines.

Lluna Park

Terraza de verano Lluna Park - Playa de Gandía

<http://www.llunapark.com.es/?p=282>

Subministra també la planta general de l'autocine:

<http://www.llunapark.com.es/wp-content/uploads/2011/10/LLPK.planta-04.pdf>

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Sala A (Teatre Serrano) de Gandía

Pàgina web del Departament de Estudis y Formació, Fundació SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=965&d=t>

Redescena

Teatre Serrano de Gandía

Red Española de Teatros, Auditorios, Circuitos y Festivales de Titularidad Pública, INAEM (Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música) i Ministerio de Cultura y Deporte.

<https://www.redescena.net/escenario/2099/teatre-serrano-de-gandia/>

Rieta Síster, Joaquín

Adaptación de la plaza de toros de Gandía para Cinematógrafo al aire libre, situada en la manzana formada por la Avenida Menéndez Pelayo, Calle San Vicente, Calle Bayren y Calle Carlos Ferris de Gandía para don Manuel Astorza, 1959

Repositori institucional, UPV (Universitat Politècnica de València).

<https://riunet.upv.es/handle/10251/90852>

Gata de Gorgos (DTH 29 la Marina Alta)

Cinema La Paz

Història del cinema "La Paz"

<http://www.cinelapaz.com/index.php/ca/historia-cinema-la-paz>

Godella (DTH 13 l'Horta Nord)

Gálvez Gonzalo, Pedro Fernando i Leal Duart, Juli

Retrato de una época: El Cine-Teatro "Capitolio", de Godella

Treball en curs d'elaboració, Godella, 128 pàgines.

<https://www.facebook.com/tallerhistoriagodella/posts/historia-de-godella-paso-a-paso-retrato-de-una-%C3%A9poca-el-cine-teatro-capitolio-de/1819050778161486/>

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Centro Cultural Capitolio de Godella

Pàgina web del Departament de Estudis y Formació, Fundació SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=274&d=t>

Rieta Síster, Joaquín

Proyecto de local cubierto para cinematógrafo "Capitolio" en la Calle José Antonio y Calle Tenor Alonso de Godella, 1951

Repositori institucional, UPV (Universitat Politècnica de València).

<https://riunet.upv.es/handle/10251/96408>

Ibi (DTH 27 l'Alcoià)

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Teatro (Centre Cultural Salvador Miró) de Ibi

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=276&d=t>

Llíria (DTH 11 el Camp de Túria)

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Teatro Banda Primitiva de Lliria

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=67&d=t>

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Teatro Cine Unión Musical (Unión Musical de Lliria)

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=324&d=t>

Rieta Síster, Joaquín

Proyecto de cine y local social para el Ateneo Musical y de Enseñanza de la Banda Primitiva de Liria, en la Calle Vicente Albert de Liria, 1950

Repositori institucional, UPV (Universitat Politècnica de València).

<https://riunet.upv.es/handle/10251/97422>

Rieta Síster, Joaquín

Proyecto de Teatro-Cine y local social para el Ateneo musical y de enseñanza de la Banda Primitiva de Lliria, 1950

Repositori institucional, UPV (Universitat Politècnica de València).

<https://riunet.upv.es/handle/10251/77227>

Rozalén Igual, Francesc

Una tradició recuperada: El cine a Lliria

“La veu de Lliria”, Lliria, 16 de desembre de 2015.

<http://laveudelliria.com/2015/12/16/una-tradicio-recuperada-el-cine-a-lliria/>

Unió Musical de Lliria

Cine Unió Musical

Capítol 10 (pàgines 40 a 43) de la publicació *Unió Musical de Lliria*, Lliria, 2014, 46 pàgines,

<http://www.unionmusicaldeliria.com/wp/wp-content/uploads/2017/09/Dossier-amb-fotos-Uni%C3%B3-Musical-de-Ll%C3%ADria-2017.pdf>

Mislata (DTH 16 l’Horta Oest)

Mañas Borràs, Luis

Los cines de Mislata desaparecidos. La casa de los sueños

<https://www.youtube.com/watch?v=TixbzGNIA0I>

Mislata TV

Els cines

Capítol de la sèrie documental “Mislata tal com era”, Ajuntament de Mislata, Mislata, 2013.

<https://www.youtube.com/watch?v=sXPSDfP-EOW>

Monòver (DTH 30 el Vinalopó Mitjà)

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Teatro Principal de Monóvar

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=1030&d=t>

Montaverner (DTH 24 la Vall d'Albaida)

Canal 9

Montaverner. La vida d'un cine

Programa sobre el Royal Cinema de Montaverner, emès el dia 31 d'agost de 2010.

<https://www.youtube.com/watch?v=gFxZ0cvzgO8>

Iborra Candela, Mari Llanos

Royal Cinema, contenidor d'il·lusions

Entrada del web d'AVAI (Associació Valenciana d'Arqueologia Industrial), 10 d'octubre de 2010.

<https://arqueologiaindustrial.wordpress.com/2010/10/10/royal-cinema-contenedor-d%E2%80%99il%E2%80%A2lusiones>

Montcada (DTH 13 l'Horta Nord)

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Teatro (Centro Cultural Blasco Ibáñez) de Moncada

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=924&d=t>

Rieta Síster, Joaquín

Proyecto de Cinematógrafo en Moncada, 1960

Repositori institucional, UPV (Universitat Politècnica de València).

<https://riunet.upv.es/handle/10251/77188>

Rieta Síster, Joaquín

Proyecto de cinematógrafo en solar con fachadas a la Calle Luís Vives, Plaza del Maestro Iborra y Calle en proyecto de prolongación de la plaza, en Moncada, 1960

Repositori institucional, UPV (Universitat Politècnica de València).

<https://riunet.upv.es/handle/10251/99348>

Muro d'Alcoi (DTH 28 el Comtat)

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Centre Cultural Polivalent (Cine España) de Muro de Alcoy

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=714&d=t>

Molina Porta, R. i Peiró Pérez, Josep Lluís

El cinema a Muro

"Programa de les Festes de Moros i Cristians", Muro d'Alcoi, 1997, pàgines 30 a 45.

Nules (DTH 07 la Plana Baixa)

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Teatro Alcázar de Nules

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=658&d=t>

Oliva (DTH 25 la Safor)

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Teatro Olimpia de Oliva

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=326&d=t>

Olleria, l' (DTH 24 la Vall d'Albaida)

Ajuntament de l'Olleria

Teatre Cervantes

<https://lolleria.org.es/teatre-cervantes/>

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Teatro Cine Goya de L'Olleria

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=926&d=t>

Onda (DTH 07 la Plana Baixa)

Rodríguez, Carlos

Medio siglo de cine en Onda

<https://www.levante-emv.com/castello/2008/10/09/medio-siglo-cine-onda/504555.html>

Viquipèdia

Cinema Mònaco

https://ca.wikipedia.org/wiki/Cinema_M%C3%B2naco

Onil (DTH 27 l'Alcoià)

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Auditorio (Centro Cultural) de Onil

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=640&d=t>

Ontinyent (DTH 24 la Vall d'Albaida)

Bernabeu Galbis, Alfredo

El teatre a Ontinyent. Els primers cinquanta anys de cinema
Caixa d'Estalvis d'Ontinyent, Ontinyent, 1997, 104 pàgines.

Cerdà, Neus

L'exhibició cinematogràfica a Ontinyent durant els primers anys 30

"Actes del III Congrés de l'IEVA (Institut d'Estudis de la Vall d'Albaida)", l'Olleria, 12,13 i 14 de març de 2010. Les ponències foren recollides en un DVD.

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Teatro Echegaray de Ontinyent

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=254&d=t>

Teatres de la Generalitat Valenciana

Mapa escènic del Teatre Echegaray

http://www.ontinyent.es/sites/default/files/u45/mapa_escenic_teatre_echegaray.pdf

Oriola (DTH 34 el Baix Segura)

Galiano Pérez, Antonio Luis

Casi cien años de cine en Orihuela

"Canelobre, Revista del Instituto Alicantino de Cultura Juan Gil-Albert", nº 35-36, Alacant, 1997, pàgines 197 a 214.

Mazón Albarracín, Antonio José

Algunos apuntes sobre el Teatro Circo y su reconstrucción en Orihuela

Revista Cultural "El Salt", nº 14, Alacant, primavera de 2008, pàgines 114 a 121.

<https://es.scribd.com/document/231717909/Algunos-apuntes-sobre-el-Teatro-Circo-y-su-reconstruccion-en-Orihuela-Antonio-Jose-Mazon-Albarracin>

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Teatro Circo de Orihuela

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=275&d=t>

Redescena

Teatro Circo de Orihuela

Red Española de Teatros, Auditorios, Circuitos y Festivales de Titularidad Pública, INAEM (Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música) i Ministerio de Cultura y Deporte.

<https://www.redescena.net/escenario/88/teatro-circo-de-orihuela/>

Paterna (DTH 16 l'Horta Oest)

Guillem Torrella, Enrique

Los cines de verano

"Libro de fiestas de Paterna. Año 1991", Ajuntament de Paterna, Paterna, 1991.

<https://paternateca.blogspot.com/2015/06/cines-de-verano-por-enrique-guillem.html>

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Gran Teatre Antonio Ferrandis de Paterna

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=923&d=t>

Redescena

Gran Teatre Antonio Ferrandis

Red Española de Teatros, Auditorios, Circuitos y Festivales de Titularidad Pública, INAEM (Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música) i Ministerio de Cultura y Deporte.

<https://www.redescena.net/escenario/173/gran-teatre-antonio-ferrandis/>

Pego (DTH 29 la Marina Alta)

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Teatre Municipal de Pego

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=345&d=t>

Redescena

Teatro Municipal de Pego

Red Española de Teatros, Auditorios, Circuitos y Festivales de Titularidad Pública, INAEM (Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música) i Ministerio de Cultura y Deporte.

<https://www.redescena.net/escenario/2115/teatro-municipal-de-pego/>

Petrer (DTH 30 el Vinalopó Mitjà)

Maestre Martí, Concha

El cine en Petrer

"Canelobre, Revista del Instituto Alicantino de Cultura Juan Gil-Albert", nº 35-36, Alacant, 1997, pàgines 215 a 222.

Maestre Martí, Concha

¡Una entrada... por favor!

Revista "Festa '94", Petrer, 1994.

<http://petreraldia.com/reportajes/%C2%A1una-entrada-por-favor.html>

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Teatro Municipal Cervantes de Petrer

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=305&d=t>

Picassent (DTH 18 l'Horta Sud)

Albert i Martorell, Empar

Picassent: els cines que estimàrem

"Revista de festes de la Vallivana 1989", Regidoria de Cultura, Ajuntament de Picassent, Picassent, setembre de 1989, pàgines 16 a 27.

<https://en.calameo.com/read/0003457936f2adb463ba0>

Arxiu Municipal de Picassent

El cine Colón

"El document del mes", Arxiu Municipal de Picassent, Picassent, novembre de 2015, 6 pàgines.

http://www.bibliotecaspublicas.es/picassent/imagenes/El_document_mes_de_novembre.pdf

La pàgina web ofereix també el mapa dels cinemes de Picassent que estigueren oberts en el segle vint a:

<https://www.google.com/maps/d/viewer?mid=1f0ses7Z-QrKnq7EKs59ZXUJXlc&ll=39.362592105981285%2C-0.4596877000000177&z=16>

Pinós, el (DTH 30 el Vinalopó Mitjà)

Pérez Pérez, Clara Isabel i Pérez Freco, José Antonio

El cine en Pinoso

"Canelobre, Revista del Instituto Alicantino de Cultura Juan Gil-Albert", nº 35-36, Alacant, 1997, pàgines 223 a 232.

Pobla Llarga, la (DTH 21 la Ribera Alta)

Wikipedia

Cine Monterrey

https://es.wikipedia.org/wiki/Cine_Monterrey

Puçol (DTH 13 l'Horta Nord)

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Casa de Cultura de Puçol

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=9&d=t>

Quart de Poblet (DTH 16 l'Horta Oest)

Àrea de Cultura de l'Ajuntament de Quart de Poblet

Centro Cultural El Casino

<http://cultura.quartdepoblet.es/index.php/es/espacios-culturales/centro-cultural-el-casino>

Campos Sanchis, Lluís Miquel i Sancho Pastor, Cento (Vicente Germán)

El casino, cent anys en la vida d'un poble: Quart de Poblet, 1911-2011

Associació Cultural i Recreativa Centre de Convivència de Quart de Poblet, Quart de Poblet, 2011, 189 pàgines.

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Casa de Cultura de Puçol Auditori Moli de Vila de Quart de Poblet

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=255&d=t>

Quartell (DTH 12 el Camp de Morvedre)

J. V. M.

El Musical Cinema cesó hace medio siglo

<https://radiovalldesego.com/el-musical-cinema-ceso-hace-medio-siglo-quartell>

Rieta Síster, Joaquín

Proyecto de transformación del Cinemátografo al aire libre de Quartell en Cerrado, 1952

Repositori institucional, UPV (Universitat Politècnica de València).

<https://riunet.upv.es/handle/10251/98708>

Quatretonda (DTH 24 la Vall d'Albaida)

Mahiques Oltra, Pepita

El pas del cinema per Quatretonda: imatges, funcions i històries d'una època

"Biblioteca quatretondenca", nº 19, Ajuntament de Quatretonda, Quatretonda, 1998.

Real (DTH 21 la Ribera Alta)

Rieta Síster, Joaquín

Proyecto de adaptación para cinematógrafo del edificio número 10 de la Plaza de Fermín Galán y García Hernández en el Real de Montroy, 1933

Repositori institucional, UPV (Universitat Politècnica de València).

<https://riunet.upv.es/handle/10251/91337>

Relleu (DTH 32 la Marina Baixa)

Moreno, Arturo

El cine en los pueblos de la provincia: Salón-Cine "Buenos Aires"

<http://www.alicantevivo.org/2008/02/el-cine-en-los-pueblos-de-la-provincia.html>

Requena (DTH 14 la Plana d'Utiel-Requena)

Ayuntamiento de Requena

Cinema Paradiso: cine en las Casas de Eufemia

"Documento del mes", web de l'Ayuntamiento de Requena, Requena, novembre de 2017.

<http://www.requena.es/es/page/documento-del-mes-noviembre-2017-cinema-paradiso-cine-casas-eufemia>

Ayuntamiento de Requena

Teatro García Berlanga

A més de les característiques del local s'ofereix la descàrrega del plànol de les butaques.

<http://www.requena.es/es/content/teatro-garcia-berlanga-0>

Ayuntamiento de Requena

Teatro Principal

A banda de detallar les característiques del local ofereix la descàrrega dels plànols generals de planta i de secció del teatre.

<http://www.requena.es/es/content/teatro-principal-0>

Mi infancia son recuerdos ... de Requena

Tardes de cine

<http://minfanciasonrecuerdosderequena.blogspot.com/2015/12/tardes-de-cine.html>

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Teatro Principal de Requena

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=262&d=t>

Rieta Síster, Joaquín

Proyecto de reforma de Teatro-Cine Circo de Requena para D. Julio Lorente, 1936

Repositori institucional, UPV (Universitat Politècnica de València).

<https://riunet.upv.es/handle/10251/73784>

Rieta Síster, Joaquín

Proyecto de Reforma del Cine-Teatro de Requena en 1936

Repositori institucional, UPV (Universitat Politècnica de València).

<https://riunet.upv.es/handle/10251/77252>

Roda Gallega, María Dolores

El cine en Requena

"Requena magazine", nº 1, Revista oficial del Festival de cortometrajes "Requena y ... ¡Acción!", Requena, febrer de 2014, pàgines 17 a 19.

https://issuu.com/requenayaccion/docs/revista_oficial_requena_magazine_n

<https://vdocuments.site/download/revista-oficial-recquena-magazine-n1>

Roda Gallega, María Dolores

El primer cine club de Requena

"Requena magazine", nº 5, Revista oficial del Festival de cortometrajes "Requena y ... ¡Acción!", Requena, juny de 2014, pàgines 14 a 17.

<https://vdocuments.mx/download/revista-oficial-recquena-magazine-n5>

Riba-roja de Túria (DTH 11 el Camp de Túria)

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Auditori Ribarroja de Ribarroja del Turia

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=2&d=t>

Rojals (DTH 34 el Baix Segura)

Huertas Hernández, Francisco

Cinema González

<https://bachilleratocinefilo.blogspot.com/search?q=rojales>

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Teatro Municipal Capitol de Rojas

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=487&d=t>

Ròtova (DTH 25 la Safor)

Ajuntament de Ròtova

Denegació de la cessió del Cine Cervantes a La Rotovense Musical
http://www.ajuntamentderotova.es/N_userfilesimage/pdf/pdf-548.pdf

Ajuntament de Ròtova
Passat, present i futur del Cine Cervantes
http://www.ajuntamentderotova.es/seccion_3.php?link=Cine_Cervantes.html

Sant Vicent del Raspeig (DTH 31 l'Alacantí)

Wikipedia
Cine La Esperanza
https://es.wikipedia.org/wiki/Cine_La_Esperanza

Simat de la Vallidigna (DTH 25 la Safor)

Rieta Síster, Joaquín
Local de espectáculos al aire libre para Cine y Frontón en Simat de la Vallidigna, 1954
Repositori institucional, UPV (Universitat Politècnica de València).
<https://riunet.upv.es/handle/10251/91119>

Sogorb (DTH 08 l'Alt Palància)

Geocisa (Geotecnia y Cimientos, S.A.)
Rehabilitación del Teatro Serrano de Segorbe. Castellón
Geocisa, Coslada, 2010, 2 pàgines.
<http://www.geocisa.com/FICHEROS/290814/0202214025-06704%20TEATRO%20SERRANO%20SEGORBE.pdf>

Gómez Benedito, Vicente
El teatro Camarón de Segorbe (1864-1972)
"Boletín del Instituto de Cultura del Alto Palancia", nº 24, ICAP (Instituto de Cultura del Alto Palancia), Sogorb, desembre de 2017, pàgines 7 a 48.

Martín Artíguez, Rafael
El cine en Segorbe
"Boletín del Instituto de Cultura del Alto Palancia", nº 1, ICAP (Instituto de Cultura del Alto Palancia), Sogorb, juliol de 1995, pàgines 135 a 138.
http://www.icapalancia.com/wp-content/uploads/2017/05/Cine_Segorbe.pdf

Soneja (DTH 08 l'Alt Palància)

Pascual Soriano, Manuel
Los años del cine "Gran Teatro"
"Boletín del Instituto de Cultura del Alto Palancia", nº 7, ICAP (Instituto de Cultura del Alto Palancia), Sogorb, juliol de 1998, pàgines 177 a 179.
http://www.icapalancia.com/wp-content/uploads/2017/06/Cine_gran_teatro.pdf

Sueca (DTH 22 la Ribera Baixa)

Melero, Eva

Sueca se queda sin la magia del cine

Pàgina web de "Levante. El mercantil valenciano", 26 d'abril de 2014.

<https://www.levante-emv.com/ribera/2014/04/27/sueca-queda-magia-cine/1104944.html>

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Centre Municipal Bernat i Baldoví

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=300&d=t>

Molins Mercader, Vicent

La supervivencia del Avenida: el Cinema Paradiso valenciano resucita en El Perelló

<https://valenciaplaza.com/la-supervivencia-del-avenida-el-cinema-paradiso-valenciano-resucita-en-el-perello1>

Wikipedia

Teatro Serrano (Sueca)

[https://es.wikipedia.org/wiki/Teatro_Serrano_\(Sueca\)](https://es.wikipedia.org/wiki/Teatro_Serrano_(Sueca))

Tavernes de la Vallidigna (DTH 25 la Safor)

Rieta Síster, Joaquín

Proyecto reforma fachada Teatro Capitol Tabernes de la Vallidigna

Repositori institucional, UPV (Universitat Politècnica de València).

<https://riunet.upv.es/handle/10251/84575>

Teulada (DTH 29 la Marina Alta)

Chiarri Sanz, José

El cine y la empresa de Ambrosio Cervera

"Teulada. Festes a Sant Vicent Ferrer", Ajuntament de Teulada, Teulada, 2004.

Ivars Cervera, Joan

El llocs d'exhibició del cinema a Teulada: dels inicis a finals del segle XX

"Teulada. Festes a Sant Vicent Ferrer", Ajuntament de Teulada, Teulada, 2005.

Torre Baixa (DTH 09 el Racó d'Ademús)

Ajuntament de Torrebaja

Aprovació inicial de la modificació del Catàleg de béns i espais protegits del Pla general d'ordenació urbana

"DOGV (Diari Oficial de la Generalitat Valenciana)", nº 7985, València, 22 de febrer de 2017, pàgina 6755.

https://www.dogv.gva.es/datos/2017/02/22/pdf/2017_1214.pdf

Torreblanca (DTH 04 la Plana Alta)

Laborda Martínez, Maria Cristina

"El tio fot-li ceba": història breu dels cines a Torreblanca

<http://el7set.es/art/26602/el-tio-fot-li-ceba-historia-breu-dels-cines-a-torreblanca>

Torrent (DTH 16 l'Horta Oest)

Caja del Mediterráneo – Obra Social
Aula de Cultura - Torrent

<http://www.cajamediterraneo.es/wp-content/uploads/2015/06/rayder-torrent.pdf>

Moreno Planells, Tomàs

Corta historia del Cine Liceo, de Torrent

Reportatge realitzat el dia 28 de maig de 1984, Web de Javier Yago, Torrent, 2016.

<https://www.youtube.com/watch?v=xEOIEFQT23Y>

<https://vidmoon.info/video/AaVdkOoMyLcRAclZgE>

Sánchez Antúnez, Jorge i Carratalá Deval, Enrique

El cine en Torrent, 1911-1996: Salas, películas y programas de mano

Ajuntament de Torrent, Torrent, 2016, 352 pàgines.

https://issuu.com/ayto_torrent/docs/el_cine_en_torrent_1911-1996

Torrevela (DTH 34 el Baix Segura)

Rebollo Ortega, Francisco

Cines de Torreveja

El *blog* de l'autor torrevellenc recull diverses entrades sobre els cinemes del seu municipi.

<http://franciscorebollo.blogspot.com/search?q=cine>

Utiel (DTH 14 la Plana d'Utiel-Requena)

Gómez Sánchez, Carlos Javier

Casa de la Cadena (Café-Salón y Cinema Pérez)

"Oleana", nº 27, Ajuntament de Requena, Requena, 2013, pàgines 131 a 150.

http://contenidos.requena.es/archivo/oleanas/Oleana27-2012/27_7CASADELACADENA_CJGomez.pdf

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Teatro Rambal de Utiel

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=1272&d=7>

Rieta Síster, Joaquín

Proyecto de reconstrucción del Cine - Teatro de Utiel, 1935

Repositori institucional, UPV (Universitat Politècnica de València).

<https://riunet.upv.es/handle/10251/77169>

València (DTH 17 València)

[Text sense signatura]

Decoración de una sala de espectáculos en un edificio comercial de Valencia "Cine Rialto"

"Nuevas formas: revista de arquitectura y decoración", nº 10, Edarba, Madrid, octubre de 1935, pàgines 512 a 517.

Aliaga i Villora, Xavier

La ciutat que estimava els cinemes

"Lars, cultura y ciudad", nº 17, Isee Books, València, hivern de 2009, pàgines 71 a 75.

<http://xaverialiaga.cat/2012/03/la-ciutat-que-estimava-els-cinemes.html#more-462>

Ángeles Rodríguez, Álvaro de los

Cinematógrafos Caro y el ocio moderno

"Lars, cultura y ciudad", nº 17, Isee Books, València, hivern de 2009, pàgines 76 a 79.

<http://www.alvarodelosangeles.org/wp-content/uploads/2010/03/cinematografos-caro.pdf>

CTAV (Colegio Territorial de Arquitectos de Valencia)

Antiguo Cine Capitol

<http://www.arquitectosdevalencia.es/arquitectura-de-valencia/1910-1935/antiguo-cine-capitol>

CTAV (Colegio Territorial de Arquitectos de Valencia)

CEIP Santa Teresa (Antiguos Cines Caro)

<http://www.arquitectosdevalencia.es/arquitectura-de-valencia/1910-1935/ceip-santa-teresa>

CTAV (Colegio Territorial de Arquitectos de Valencia)

Edificio Olympia

<http://www.arquitectosdevalencia.es/arquitectura-de-valencia/1910-1935/edificio-olympia>

CTAV (Colegio Territorial de Arquitectos de Valencia)

Edificio Rialto

<http://www.arquitectosdevalencia.es/arquitectura-de-valencia/1910-1935/edificio-rialto>

Delgado, Sergio

¿Te acuerdas de los Cinematógrafos Caro?

http://www.viuvalencia.com/articulo/Cinematografos_Caro_/514797336

Delgado Muñoz, Fernando

La llegada del cinematógrafo a la ciudad de Valencia

"Banda aparte", nº 7, Ediciones de la Mirada, València, maig de 1997, pàgines 65 a 76.

https://riunet.upv.es/bitstream/handle/10251/42219/BANDA_APARTE_007_009.pdf?sequence=4

Diez Puertas, Emeterio

Entrevista a Ceferino Blázquez, proyccionista en la empresa Reyzábal

"Archivos de la filmoteca", nº 73, IVAC (Institut Valencià de Cultura), València, 2017, pàgines 259 a 268.

Fundación Docomomo Ibérico

Cine Rialto

http://www.docomomoiberico.com/index.php?option=com_k2&view=item&id=1527:cine-rialto&lang=es

García Noguera, Carme

L'arribada del cine a la ciutat de València

"Clapir, Joves historiadors i historiadores valencians" [publicació seriada en línia], Xàbia, novembre de 2014.

<http://hystoryuv.webcindario.com/cine-valencia.pdf>

<http://docplayer.es/87282306-L-arribada-del-cine-a-la-ciutat-de-valencia.html>

Giménez Julián, Emili

El espíritu de los treinta. Restauración del Rialto en Valencia

“Arquitectura Viva”, nº 3, Madrid, 1988, pàgines 42 i 43.

<http://www.arquitecturaviva.com/es/Shop/Article/List?ilD=3&page=2>

Herrera, David

Breve historia del cine-teatro Olympia (Conmemorando sus 100 años)

<https://www.lovevalencia.com/articulos/breve-historia-del-cine-teatro-olympia-conmemorando-sus-100-anos>

Herrerias Maldonado, Enrique

València-Cinema. Studio, S.A: 25 años de resistencia cultural

Algar Editorial, Alzira, 2001, 168 pàgines.

Huérfanos de Cine

Recordando cines

Aquest blog ofereix algunes entrades sobre cinemes de la capital valenciana (ABC Martí; Autocine Star; Rex; Tyris).

<http://huerfanos-de-cine.blogspot.com/>

Jiménez de Laiglesia, Luis

Cine Eslava en Valencia

“Arquitectura”, nº 48, COAM (Colegio Oficial de Arquitectos de Madrid), Madrid, desembre de 1962, pàgines 31 a 33.

<https://www.coam.org/media/Default%20Files/fundacion/biblioteca/revista-arquitectura-100/1959-1973/docs/revista-articulos/revista-arquitectura-1962-n48-pag31-33.pdf>

Juan Luis

Cine Merp. La odisea del proyecto del nuevo cine Escalante

<http://maritimodevalencia.blogspot.com/2018/01/cine-merp-la-odisea-del-proyecto-del.html>

Lahoz Rodrigo, Nacho (Juan Ignacio)

Introducción y desarrollo del cinematógrafo en Valencia (1896-1929)

Actes del I Congrés d'Història de la Ciutat de València (segles XIX-XX), tom tercer, Ajuntament de València, València, 1988, pàgines 1 a 11.

Lahoz Rodrigo, Nacho (Juan Ignacio)

La industria cinematogr fica valenciana en la etapa muda

“Archivos de la filmoteca”, nº 6, Filmoteca Generalitat Valenciana, València, juny-agost de 1990, pàgines 42 a 52.

Llorens Sanchis, Antoni i Uris Escolano, Pedro

El misterio de los cines desaparecidos

Documental sobre cinemes tancats a la ciutat de València, produït per Tabarca Films, 1985.

<https://www.elbosquedebirnam.com/video/el-misterio-de-los-cines-desaparecidos/>

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Teatre El Musical de Valencia

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=1345&d=t>

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Teatro Olympia de Valencia

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=256&d=t>

Mollà Tejera, Enric Agustí

Canvi d'ús en l'edifici de l'antic cine Rosales de Campanar

Memòria del treball final de grau, Escola Tècnica Superior de Gestió en l'Edificació, Universitat Politècnica de València, València, 2014, 84 pàgines.

<https://riunet.upv.es/bitstream/handle/10251/48807/MEMORIA%20TFG%20ENRIC%20MOLL%C3%80%20TEJERA.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Redacció de la revista "Arquitectura Viva"

El ojo cósmico: cine-planetario en la Ciudad de las Artes, Valencia

"Arquitectura Viva", nº 61, Madrid, juliol-agost de 1998, pàgines 34 a 37.

Rebagliato, Miguel Esteban

Última sesión

Entrevista a Antonio Such, gerent dels cinemes Albatros i Babel, de València, apareguda en el *blog* "El caos reina" el dia 11 de gener de 2011.

<https://elcaosreina.wordpress.com/2011/01/11/ultima-sesion/>

Redescena

Teatro Cine Rialto

Red Española de Teatros, Auditorios, Circuitos y Festivales de Titularidad Pública, INAEM (Instituto Nacional de las Artes Escénicas y de la Música) i Ministerio de Cultura y Deporte.

<https://www.redescena.net/escenario/30/teatre-cine-rialto/>

Rieta Síster, Joaquín

Ampliación de Proyecto de cine en la Avenida del 14 de Abril en Valencia, 1933

Repositori institucional, UPV (Universitat Politècnica de València).

<https://riunet.upv.es/handle/10251/77185>

Rieta Síster, Joaquín

Ampliación del proyecto de cinematógrafo en la Avenida del Catorce de Abril, número 10 de Valencia para Don Ricardo Orero Domínguez, 1932

Repositori institucional, UPV (Universitat Politècnica de València).

<https://riunet.upv.es/handle/10251/96407>

Rieta Síster, Joaquín

Peritación de cine situado en las Calles José Benlliure y Escalante, 109 a 111 del Cañamelar de Valencia, propiedad de Don Jose María Ribera Artal y Doña María Burgos García, 1944

Repositori institucional, UPV (Universitat Politècnica de València).

<https://riunet.upv.es/handle/10251/89542>

Rieta Síster, Joaquín

Proyecto de Cine Capitol situado en la Calle Ribera de Valencia para Don Emilio Pechuán, 1930

Repositori institucional, UPV (Universitat Politècnica de València).

<https://riunet.upv.es/handle/10251/81583>

Rieta Síster, Joaquín

Proyecto de Cine en Calle Cirilo Amorós y Calle Colón de Valencia, 1936

Repositori institucional, UPV (Universitat Politècnica de València).

<https://riunet.upv.es/handle/10251/77264>

Rieta Síster, Joaquín

Proyecto de cinematógrafo en Valencia 1933 y posterior reforma 1934

Repositori institucional, UPV (Universitat Politècnica de València).

<https://riunet.upv.es/handle/10251/77193>

Rieta Síster, Joaquín

Proyecto de construcción de un Cine en solar ubicado entre la Calle Colón 8-10 y Calle Cirilo Amorós para D. Juan Iborra Folgado, 1936

Repositori institucional, UPV (Universitat Politècnica de València).

<https://riunet.upv.es/handle/10251/73294>

Rieta Síster, Joaquín

Proyecto de reconstrucción del Teatro "Cine Musical" situado en la Plaza del Rosario del Cabañal, Grao de Valencia, para Don Salvador Blasco Manzanet, 1939

Repositori institucional, UPV (Universitat Politècnica de València).

<https://riunet.upv.es/handle/10251/96433>

Rieta Síster, Joaquín

Proyecto de reforma de cine situado en la planta baja del edificio con números 23 y 25 de la Calle Cuarte de Valencia, 1934

Repositori institucional, UPV (Universitat Politècnica de València).

<https://riunet.upv.es/handle/10251/97424>

Rieta Síster, Joaquín

Proyecto de reforma del Cine Olimpia de Valencia, 1952

Repositori institucional, UPV (Universitat Politècnica de València).

<https://riunet.upv.es/handle/10251/87578>

Rieta Síster, Joaquín

Reforma del Cine Iberia, situado en la Calle Centelles 8 del Ensanche de Valencia para Don Rafael Alcántara, 1947

Repositori institucional, UPV (Universitat Politècnica de València).

<https://riunet.upv.es/handle/10251/98901>

Roca Ferrer, Ethel

En mi pueblo hay un cine

Treball sobre el cinema de Massarajos, pedania de la ciutat de València, que guanyà el "Premio de Historia de la Cinematografía" de l'any 2013, convocat pel Ministerio de Educación, Cultura y Deporte, en la categoria per a alumnes de primària.

<https://www.boe.es/boe/dias/2013/11/30/pdfs/BOE-A-2013-12554.pdf>

Sánchez Muñoz, David

El Cine Metropol de Valencia: un edificio para Vicente Miguel Carceller

"Ars longa", nº 27, Universitat de València, València, 2018, pàgines 221 a 228.

<https://ojs.uv.es/index.php/arslonga/article/view/11026/13020>

Tejedor Sánchez, Miguel

El libro de los cines de Valencia (1896-2014)

Pròleg de Rafa Marí. Carena Editors, l'Eliana, 2014, 334 pàgines.

Tejedor Sánchez, Miguel

Valencia, ciudad de cines, 1940 – 1950

“Textos”, nº 17, Filmoteca de la Generalitat Valenciana (Instituto Valenciano de Cinematografía Ricardo Muñoz Suay), València, 2000, 212 pàgines.

Tejedor Sánchez, Miguel
Vivir para ver cine. Valencia, 1940-1949
Ajuntament de València, València, 1999, 200 pàgines.

Tormo Soler, Ana María
Teatro Eslava (1908-1961). El escenario valenciano de la comedia en los años 50
L’etapa del local com a sala de cinema es recull a les pàgines 321 a 326 i 381 a 385.
Tesi doctoral, Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació, Departament de Filologia Espanyola, Universitat de València, València, 2017, 397 pàgines.
<https://core.ac.uk/download/pdf/93038690.pdf>

Tortosa García, Roberto
Cine Montes: Una reliquia de los años 20 con nombre de futbolista
<https://www.lavalenciainsolita.com/cine-montes-una-reliquia-de-los-anos-20-con-nombre-de-futbolista/>

Tortosa García, Roberto
Cinematógrafo Caro, un cine multisalas de 1910
<https://www.lavalenciainsolita.com/cinematografo-caro-un-cine-multisalas-de-1910/>

Tortosa García, Roberto
Jerusalem Cinema, el otro cine art-déco
<https://www.lavalenciainsolita.com/jerusalem-cinema-el-otro-cine-art-deco/>

Universitat de València
Teatre Olympia: Cent anys en escena. 1916-2016
<https://www.uv.es/uvweb/cultura/ca/exposicions/presentacio-/exposicions-preparacio/teatre-olympia-div-cent-anys-escena-1916-2016-/div-1285866236311/Activitat.html?id=1285977072803>

Urbipedia
Cine Rialto (Valencia)
[https://www.urbipedia.org/hoja/Cine_Rialto_\(Valencia\)](https://www.urbipedia.org/hoja/Cine_Rialto_(Valencia))

Valencia Bonita
La historia del antiguo cine Capitol de Valencia
<https://www.valenciabonita.es/2017/12/05/cine-capitol-valencia/>

Vidal Corella, Vicent
Cuando el cine llegó a Valencia. El recuerdo y la anécdota
“Valencia atracción”, nº 426, Cámara de Comercio de Valencia, València, juliol de 1970.

Villora Reyero, María Luisa
La introducción del cine en Valencia
“Primer Congreso de la Historia del País Valenciano” (14 a 18 d’abril de 1971), volum 4 (“Edad contemporánea”), València, 1973, pàgines 507 a 512.

Wikipedia
Cine Capitol (Valencia)
[https://es.wikipedia.org/wiki/Cine_Capitol_\(Valencia\)](https://es.wikipedia.org/wiki/Cine_Capitol_(Valencia))

Wikipedia
Cine Metropol (Valencia)
[https://es.wikipedia.org/wiki/Cine_Metropol_\(Valencia\)](https://es.wikipedia.org/wiki/Cine_Metropol_(Valencia))

Wikipedia
Cine Rialto (Valencia)
[https://es.wikipedia.org/wiki/Cine_Rialto_\(Valencia\)](https://es.wikipedia.org/wiki/Cine_Rialto_(Valencia))

Wikipedia
Cinematógrafos Caro
https://es.wikipedia.org/wiki/Cinemat%C3%B3grafos_Caro

Wikipedia
Cinemes Albatros
https://ca.wikipedia.org/wiki/Cinemes_Albatros

Zurián Hernández, Francisco i Fortuny Alentado, José María
Valencia
A Cine español: una historia por autonomías, volum II, "Libros Film-Historia", nº 4, Centro de Investigaciones Film-Historia, Promociones y Publicaciones Universitarias, Barcelona, 1998, pàgines 237 a 269.

Vall d'Uixò, la (DTH 07 la Plana Baixa)

Ajuntament de la Vall d'Uixò
Teatre Municipal Carmen Tur
<http://www.lavallduixo.es/content/teatro-municipal-carmen-tur>

Rieta Síster, Joaquín
Proyecto de Teatro Cinematográfico en la Vall d'Uixó para los Sres. Segarra, 1946
Repositori institucional, UPV (Universitat Politècnica de València).
<https://riunet.upv.es/handle/10251/74365>

Vila Joiosa, la (DTH 32 la Marina Baixa)

Payá Nicolau, José
El cinematógrafo en Villajoyosa
<http://vila9132.foroactivo.com/t1051-el-cinematografo-en-villajoyosa#2718>
<https://lavilacronistaoficial.wordpress.com/2017/03/16/el-cinematografo-en-villajoyosa/>

Payá Nicolau, José
Teatro-cine "Olympia"
<http://vila9132.foroactivo.com/t3084-teatro-cine-olympia>

Vilafamés (DTH 04 la Plana Alta)

Gil Puértolas, Longinos
El cinema Serrano: l'exhibició cinematogràfica a Vilafamés (1942-1981)
Comunicació presentada a les "XII Jornades Culturals de la Plana de l'Arc", 20 d'octubre de 2007.

Gil Puértolas, Longinos

Quatre dècades de cinema a Vilafamés

Butlletí informatiu "Casc antic de Vilafamés", any IV, nº 4, AACAV (Associació Amics del Casc Antic de Vilafamés), Vilafamés, novembre de 2011, pàgina 5.

<http://www.aacav.uji.es/Boletines/2011-11-01-Boletin4.pdf>

Gil Puértolas, Longinos

Una aproximación a la exhibición cinematográfica en el medio rural: el caso de Vilafamés

A *El cine español de los 60 y las rupturas de la modernidad*. Universitat d'Alacant, Sant Vicent del Raspeig, 2008. Publicat en DVD.

Vilanova d'Alcolea (DTH 04 la Plana Alta)

Calduch Ferreres, Maria Amparo, Espinach Briansó, Magí i Ribés Pallarés, Josep-Miquel

El cinema a Vilanova d'Alcolea

"Memòria viva", nº 6, publicació del "Projecte patrimoni" del Programa d'Extensió Universitària, Universitat Jaume I, Castelló de la Plana, 2014, pàgines 25 a 29.

http://patrimoni.peu-uji.es/images/memoria_viva6_val.pdf

<https://jornadesculturarc.files.wordpress.com/2013/04/comunicacic3b3-cinema.pdf>

Vilanova de Castelló (DTH 21 la Ribera Alta)

Arquison

Auditorio Municipal Rex – Proyecto de remodelación

<http://www.arquison.com/projects/view/43>

Martí i Juan, Francesc Xavier

Teatre Ideal. Els seus promotors i la seua història

A *Teatre Ideal. Centenari 1914-2014*, Ajuntament de Vilanova de Castelló, 2014, pàgines 2 a 18.

http://acicastello.laveupv.com/Recursos_acicastello/LLIBRET%20CENTENARI%20TEATRE%20IDEAL.pdf

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Teatre Ideal de Villanueva de Castellón

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=269&d=t>

Wikipedia

Cine Califòrnia

https://es.wikipedia.org/wiki/Cine_California

Vila-real (DTH 07 la Plana Baixa)

Bellmunt Cebrián, Marta

El "Cine Condal" y su nuevo uso de café-teatro y residencia en Villareal

Treball de final de grau de titulació, Escola Tècnica Superior de Gestió en l'Edificació, Universitat Politècnica de València, València, 2017.

Escribotuvida, S.L.

1968, un any de cine a Vila-real

<https://www.youtube.com/watch?v=bhp00yRHQLk>

Ferrer Andreu, Fernando

El incendio del cine "La Luz". Mayo 1912

Revista "Limbo", nº 20-26, Associació Cultural Amics de la Plana, Vila-real, 1993, pàgines 2 a 28.

https://dossiersvilarealencs.files.wordpress.com/2012/04/luz_limbo.pdf

Herrero, Carmen

Tragedia del cine La Luz – Villarreal 1912

Treball d'investigació, Universitat per a majors-Universitat Jaume I, Castelló de la Plana, 2018, 37 pàgines.

<http://bibliotecavirtualsenior.es/wp-content/uploads/2018/05/TRAGEDIA-DEL-CINE-LA-LUZ.pdf>

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Auditori Municipal de Vila-Real

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=299&d=t>

Pèrez Silvestre, Òscar

Cròniques d'una catàstrofe: L'incendi del Cine "La Luz" (1912)

"Font. Publicació d'investigació i estudis vila-realencs", nº 6, Regidoria de Normalització Lingüística de l'Ajuntament de Vila-real, Vila-real, maig de 2004, pàgines 25 a 41.

http://www.vila-real.es/portal/RecursosWeb/DOCUMENTOS/1/0_20338_1.pdf

Pèrez Silvestre, Òscar

La catàstrofe del Cine "La Luz" de Vila-real: un abans i un després ...

A "L'incendi del Cine La Luz: 27 de maig de 1912 Vila-real", Exposició en el Museu de la Ciutat Casa de Polo, celebrada des del 27 d'abril fins al 29 de juliol de 2012, Ajuntament de Vila-real, Vila-real, 2012, pàgines 27 a 49.

http://www.academia.edu/34942595/LA_CAT%C3%80STROFE_DEL_CINE_LA_LUZ_DE_VILA-REAL_UN_ABANS_I_UN_DESPR%C3%89S..._1912

Villena (DTH 26 l'Alt Vinalopó)

Gil Sanz, José Luis i Mira, Heriberto

Los cines de Villena. Celebración de la festividad de San Juan Bosco, patrón de la cinematografía. Villena 1978

<https://www.youtube.com/watch?v=Prsqpwipc2l>

Hernández Egea, Jorge

El Cine Avenida. El cine que se adapta a los tiempos

Premio de Iniciación a la Investigación Fundación José María Soler, Villena, 2013.

<http://www.villena.es/wp-content/uploads/2015/01/El-cine-Avenida.pdf>

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Salón de actos (Casa de Cultura) de Villena

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=419&d=t>

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Teatro Chapí de Villena

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=488&d=t>

Radio Villena Cadena SER

Entrevista a Pedro García, treballador del Cine Cervantes, darrer cinema comercial de Villena

Àudio de la conversa mantinguda en el programa "Hoy por hoy" de 12 de juny de 2018.

https://www.ivoox.com/pedro-garcia-recuerda-cine-cervantes-ultimo_md_26490204_1.mp3?source=REFERER_DOWNLOAD&t=lamkoJyleZ-nnw..

Sempere Bernal, Antonio

La larga agonía de los cines de Villena

Revista "Villena", nº 32, Ayuntamiento de Villena, Villena, setembre de 1982.

<http://www.villenacuentame.com/2017/10/1982-la-larga-agonia-de-los-cines-en.html>

Teatro Chapí

Ficha tècnica del Teatro Chapí

Ofereix per a descàrrega els plànols del teatre.

<http://www.teatrochapi.com/ficha/index.htm>

Vinaròs (DTH 02 el Baix Maestrat)

Gómez Acebes, Alfredo

Historia del teatro en Vinaròs. De los orígenes a la guerra civil española

Té un capítol dedicat a la història del cinema a Vinaròs.

Col·lecció "Aldebarán", nº 4, Editorial Antinea, Vinaròs, 1996, 135 pàgines.

Gómez Acebes, Alfredo

Notas para una historia del cine en Vinaròs

"Boletín del Centro de Estudios del Maestrazgo", nº 38, CEM (Centre d'Estudis del Maestrat), Benicarló, abril-juny de 1992, pàgines 51 a 60.

Roig Mafé, Santiago

Pantallas vinarocenses: Los inicios de la exhibición cinematográfica (1906-1923)

Conferència pronunciada el dia 7 de setembre de 2018 a l'Auditori Carles Santos de la Fundació Caixa Vinaròs i promoguda pel Grup de Debat i Recerca Tràngol.

<https://canal56.com/2018/09/vinaros-conferencia-els-inicis-de-lexhibicio-cinematografica-1906-1923-a-carrec-de-santiago-roig-07-09-2018/>

Xàbia (DTH 29 la Marina Alta)

Asociación El Generador Cultural

Recuerdos del Central Cinema de Jávea/Xàbia

<https://vimeo.com/40091991>

Cine Jayán

Cine Jayán. 60 aniversario

Acte presentat en aquest cinema xabienc per Vicente Climent "Vicli" el dia 9 de novembre de 2018.

https://www.youtube.com/watch?v=acaCycW_EKY

Xàtiva (DTH 23 la Costera)

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Gran Teatre de Xàtiva

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=1029&d=t>

Xixona (DTH 31 l'Alacantí)

MIRE (Mapa Informatizado de Recintos Escénicos)

Cine de Dalt

Pàgina web del Departamento de Estudios y Formación, Fundación SGAE.

<http://www.mirem.net/web/datosrecinto.php?id=527&d=t>